

# **Visiedocument**

## **Integraal Jeugdbeleid Hoogeveen**

Gemeente Hoogeveen

Maart 2010

Door college vastgesteld op 6 april 2010

Door raad aangehouden op 10 juni 2010

# Inhoud

<b>1</b>	<b>Inleiding</b>	<b>3</b>
1.1	Achtergrond	3
1.2	Doel integraal jeugdbeleid	4
1.3	Doelgroep	4
1.4	Werkwijze	4
1.5	Leeswijzer	4
<b>2</b>	<b>Hoogeveense visie op jeugd</b>	<b>5</b>
2.1	Uitgangspunten visie	5
2.2	Visie	5
2.2.1	Strategische structuurvisies	5
2.2.2	Visie op jeugd	5
<b>3</b>	<b>Trends en ontwikkelingen</b>	<b>7</b>
3.1	Landelijk	7
3.2	Provincie	8
<b>4</b>	<b>Huidige situatie: de Hoogeveense jeugd</b>	<b>10</b>
4.1	Een steentje bijdragen aan de maatschappij	10
4.1.1	Ontwikkelingen c.q. Hoofdpijnen beleidsterreinen	10
4.1.2	Doelstellingen binnen dit thema	11
4.1.3	Belangrijke beleidskaders binnen dit thema	11
4.2	Talenten ontwikkelen en plezier hebben	12
4.2.1	Ontwikkelingen c.q. Hoofdpijnen beleidsterreinen	12
4.2.2	Doelstellingen binnen dit thema	14
4.2.3	Belangrijke beleidskaders binnen dit thema	14
4.3	Goed voorbereid zijn op de toekomst	15
4.3.1	Ontwikkelingen c.q. Hoofdpijnen beleidsterreinen	16
4.3.2	Doelstellingen binnen dit thema	18
4.3.3	Belangrijke beleidskaders binnen dit thema	19
4.4	Gezond opgroeien	19
4.4.1	Ontwikkelingen c.q. Hoofdpijnen beleidsterreinen	20
4.4.2	Doelstellingen binnen dit thema	21
4.4.3	Belangrijke beleidskaders binnen dit thema	21
4.5	In een veilige omgeving opgroeien	22
4.5.1	Ontwikkelingen c.q. Hoofdpijnen beleidsterreinen	22
4.5.2	Doelstellingen binnen dit thema	25
4.5.3	Belangrijke beleidskaders binnen dit thema	25
<b>5</b>	<b>Hoe nu verder?</b>	<b>26</b>
5.1	Conclusie en aanbevelingen	26
5.2	Vervolgactiviteiten	27

## BIJLAGEN

BIJLAGE 1 Hoogeveense jeugd: huidige stand van zaken

BIJLAGE 2 Hoogeveense jeugd: cijfers

# 1 Inleiding

## 1.1 Achtergrond

Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. De kinderen van nu zijn de volwassen burgers van morgen. Daarom is opvoeding en toerusting van kinderen van groot belang. Allereerst voor henzelf, om de ontwikkelingsmogelijkheden en kansen optimaal te benutten, om er uit te halen wat er in zit. Maar ook voor ons allemaal, voor de leefbaarheid van de samenleving van straks.

Opgroeien is een boeiend proces waarop van allerlei kanten invloed wordt uitgeoefend. Door ouders of verzorgers, maar ook door vriendjes, de buurt, de school, de geloofsgemeenschap, familie, media, commercie, de idolen.

Waar zoveel krachten ingrijpen op het opgroeien van een kind, biedt dat veel kansen voor persoonlijke ontwikkeling en ontplooiing. Gelukkig gaat het met de meeste kinderen goed, ook al zijn overal natuurlijk wel eens hobbels, maar dat hoort bij het proces van opvoeden en opgroeien. Hierbij is het van belang dat alle basisvoorzieningen goed op orde zijn, zodat eventuele problemen al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en adequaat aangepakt. Om kansen te benutten zijn de juiste keuzes nodig op de juiste momenten. Dat eenieder in dit proces zijn eigen verantwoordelijkheid heeft is helder, maar het is noodzakelijk dat alle spelers op het veld rondom het kind hun bemoeienis op elkaar afstemmen.

Ook staan de ontwikkelingen in de samenleving niet stil. Ook deze hebben hun weerslag op de jeugd en het jeugdbeleid. Bijvoorbeeld de huidige crisis. Alle zeilen moeten worden bijgezet om er zorg voor te dragen dat de groei van de jeugdwerkloosheid zoveel mogelijk wordt beperkt. Een heel ander aspect zijn de toegenomen media-mogelijkheden: internet, MSN, mobiel, SMS, Twitter en noem maar op. Deze ontwikkelingen bieden jongeren tal van mogelijkheden, maar kennen ook bedreigingen.

Daarnaast zijn er tal van ontwikkelingen vanuit het Rijk op het gebied van jeugd. Steeds duidelijker wordt dat op het niveau van de gemeente problematiek het beste kan worden aangepakt. Steeds meer zaken worden vanuit Den Haag gedecentraliseerd naar het niveau van de gemeente. Er mogen lokale verschillen zijn, omdat ook geen enkele gemeente hetzelfde is. Dat betekent echter wel dat de verantwoordelijkheid van gemeenten langzaam maar zeker groter wordt. Dat is zeker aan de orde op het gebied van jeugd.

Thema's met betrekking tot jeugd lopen dwars door de verschillende beleidsterreinen en daarmee dus ook dwars door de gemeentelijke programmalijnen. De effectiviteit van beleid wordt vergroot als de samenhang en de afstemming goed is geregeld. Dat is nu niet het geval. Weliswaar is binnen de programma's de samenhang verbeterd. De samenhang tussen de programma's kan nog verder worden verbeterd. Er is veel kennis en ervaring beschikbaar bij alle partijen. Deze kennis en ervaring wordt tot op heden onvoldoende gedeeld en wordt daardoor onvoldoende benut. Dit geldt zowel voor buiten de gemeente, als binnen de gemeente.

Al deze zaken vragen een helder en verbindend kader op grond waarvan het beleid verder kan worden ontwikkeld en uitgevoerd. Deze nota formuleert een visie op integraal jeugdbeleid als richtinggevend kader voor verdere beleidsontwikkeling. Een heldere visie en het benoemen van speerpunten biedt de gemeente de mogelijkheid om scherper te sturen en invulling te geven aan haar regierol. Hierbij hoort ook het stellen van prioriteiten: wat doen we wel en wat doen we niet.

Onder integraal jeugdbeleid wordt verstaan: het beleidsmatig en organisatorisch met elkaar verbinden (over de organisatiegrenzen heen) op het niveau en in het belang van de jeugd. Integraal jeugdbeleid gaat niet primair om het ontwikkelen van nieuw beleid. Dat gebeurt in voldoende mate. Het gaat meer om de samenhang in het beleid en accentverschillen.

## 1.2 Doel integraal jeugdbeleid

Met de ontwikkelingen van integraal jeugdbeleid willen we:

1. De samenhang tussen de programma's op gebied van jeugd verbeteren
2. De kennis en ervaring binnen de programma's op gebied van Jeugd optimaal benutten en bundelen
3. De kennis en ervaring van onze maatschappelijke partners optimaal benutten
4. Sturing geven op het jeugdbeleid op basis van deze input.

Met als uiteindelijk doel:

*Het bieden van optimale ontwikkelingsmogelijkheden aan jeugd/jongeren tot 23 jaar.*

## 1.3 Doelgroep

De doelgroep van het integraal jeugdbeleid betreft jeugd/jongeren tot 23 jaar (en hun ouders). Hieronder valt ook prenatale voorlichting.

## 1.4 Werkwijze

Bij de ontwikkeling van dit visiedocument zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Interne inventarisatie: binnen de gemeente zijn verschillende gesprekken gevoerd met collega's uit verschillende programma's
- Documentstudie
- Daarnaast hebben verdiepende interviews plaatsgevonden met maatschappelijke partners m.m.v. Collegeleden. Zie bijlage 1 en 2.

Op basis van de informatie uit bovengenoemde activiteiten is de visie opgesteld en zijn de aanbevelingen gedaan. Bovendien zal deze input worden gebruikt bij de verdere uitwerking van het beleid.

## 1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 vindt u de uitgangspunten en de visie van het Integraal Jeugdbeleid beschreven.

In Hoofdstuk 3 staan de trends en ontwikkelingen op het gebied van jeugd.

De lokale context van de Hoogeveense jeugd wordt beschreven in hoofdstuk 4, aansluitend vindt u in Hoofdstuk 5 de conclusies waaruit de speerpunten zijn afgeleid.

In de bijlage vindt u een beknopte samenvatting van de bevindingen uit de gesprekken met externe partners.

## 2 Hoogeveense visie op jeugd

### 2.1 Uitgangspunten visie

De visie op integraal jeugdbeleid in Hoogeveen:

- Gaat uit van kansen en mogelijkheden
- Biedt zicht op trends en ontwikkelingen op het gebied van jeugd
- Biedt zicht op knelpunten en problemen die moeten worden opgelost
- Biedt een richtinggevend kader om deze problemen in samenhang op te lossen
- Biedt richting voor gemeentelijke regie op beleidsuitvoering
- Biedt een kader op grond waarvan speerpunten en prioriteiten worden gekozen
- Is de basis voor een efficiënte toekenning en verdeling van middelen.

### 2.2 Visie

#### 2.2.1 Strategische structuurvisies

De gemeente Hoogeveen heeft de strategische kaders voor de langere termijn (10 jaar) weergegeven in een aantal belangrijke documenten, t.w.: sociale structuurvisie, economische structuurvisie en visie veilig. De hoofdlijnen van deze visies:

##### ***Sociale structuurvisie (2008)***

In de sociale structuurvisie 'Naar een meedoensamenleving' van 2008 heeft de gemeente op het sociale vlak de richting aangegeven. Eigen verantwoordelijkheid staat daarbij voorop, maar wie écht steun nodig heeft, krijgt die ook.

De 3 speerpunten van de structuurvisie zijn: talenten ontwikkelen, meedoen en leefbare wijken en dorpen.

Door talenten te ontwikkelen en participatie te stimuleren wordt de kans op sociale en economische zelfredzaamheid vergroot.

##### ***Economische structuurvisie (2007)***

In de Economische structuurvisie wordt aangegeven dat vraag en aanbod op de arbeidsmarkt moeten aansluiten op elkaar. Dat vraagt samenwerking tussen het onderwijs en het bedrijfsleven. Dat gebeurt ook al, maar nog onvoldoende. Sectoren als techniek moeten weer extra onder de aandacht gebracht worden bij jongeren en het imago van sommige beroepen moet verbeterd worden.

##### ***Visie Veilig (2009)***

De visie Veilig richt zich op zes sporen, twee daarvan hebben betrekking op jeugd. Eén van de sporen is 'Jeugd en jongeren eerst': Een kleine groep jeugd en jongeren komt in aanraking met geweld en vandalisme. Vaak gaat dat gepaard met misbruik van alcohol en drugs.

Bestrijding van overlast begint met vroegtijdige signalering, voorlichting, goede doorverwijzing en coördinatie van zorg voor ouders en kinderen.

Een ander spoor gaat over 'achter de voordeur': veel problemen rond sociale onveiligheid hebben te maken met ingeslepen patronen in opvoeding en gezin. De problematiek is vaak meervoudig en complex.

De visie Veilig heeft opgaven geformuleerd voor de komende jaren. De opgaven die betrekking hebben op jeugd zijn: preventieve aanpak alcohol en drugs, ontwikkeling Centrum voor Jeugd en Gezin en aanpak huiselijk geweld.

Veiligheid is niet iets dat vanzelf ontstaat. Niet iets dat de bewoners aan de overheid kunnen uitbesteden. Ook niet iets dat de overheid op het bordje van de bewoners kunnen leggen.

Veiligheid is een kwestie van samen doen.

#### 2.2.2 Visie op jeugd

De Hoogeveense visie op jeugd is afgeleid van de structuurvisies:

Opgroeien en opvoeden is in de visie van de gemeente Hoogeveen in eerste instantie de verantwoordelijkheid van ouders/verzorgers. In aanvulling daarop scheidt de gemeente de voorwaarden en is ondersteunend.

De gemeente Hoogeveen wil met het integraal jeugdbeleid een inspirerende bijdrage leveren aan de ontwikkeling en instandhouding van een infrastructuur die ruimte biedt aan kinderen en jongeren om:

- Een steentje bij te dragen aan de maatschappij:  
Actieve betrokkenheid bij de samenleving, meedenken en meedoen, actieve betrokkenheid naaste omgeving, positief gedrag en burgerschap
- Talenten te ontwikkelen en plezier te hebben:  
Mogelijkheid voor hobby's, sport, cultuur, recreatief, mogelijkheden om te spelen
- Goed voorbereid te zijn op de toekomst:  
voldoende kennis en vaardigheden verwerven om via arbeid in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien
- Gezond op te groeien:  
Lichamelijk gezond, geestelijk gezond en gezonde leefstijl/maken van gezonde keuzes
- In een veilige omgeving op te groeien:  
Geborgenheid, respect, grenzen, structuur, veilig thuis en veilig buitenshuis.

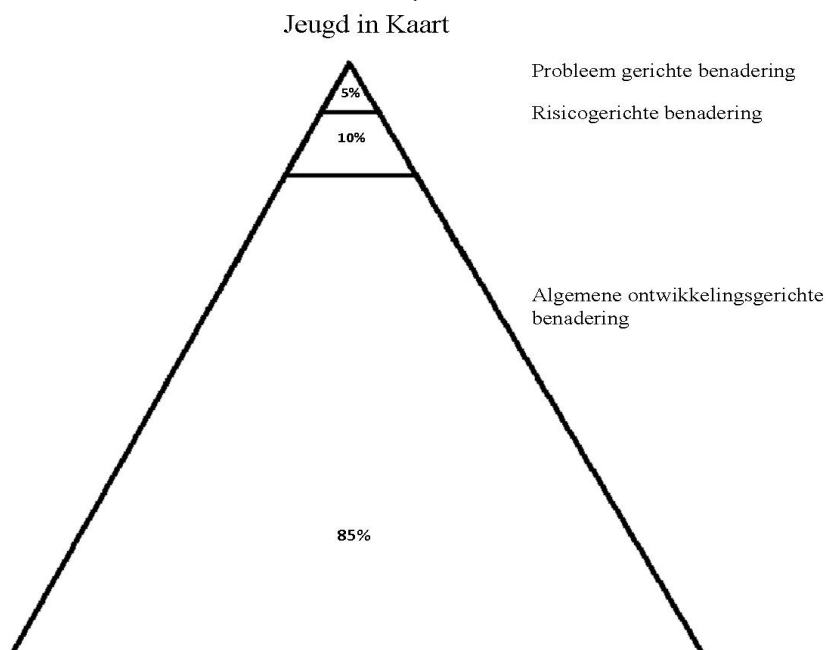
En die er toe bijdraagt dat ouders en opvoeders in staat zijn hun opgroeiende kinderen:

- Te stimuleren, uit te dagen en ruimte te geven;
- Veiligheid te bieden, te ondersteunen en te verzorgen;
- Het goede voorbeeld te geven;
- Structuur te bieden.

Per thema is er aandacht voor (zie onder: Jeugd in kaart):

1. algemene ontwikkelingsgerichte benadering: positieve en brede ontwikkeling van alle jeugdigen
2. risicogerichte benadering: voorkomen van en vroegtijdig ingrijpen bij risico's
3. probleemgerichte benadering: oplossen van problemen (in de ontwikkeling naar volwassenheid)

Door bij de beleidsontwikkeling aandacht te hebben voor deze drie niveaus van interveniëren ontstaat een goede balans tussen het aanpakken van problemen en het voorkomen van problemen. Veel aandacht gaat nu uit naar gezinnen waar de problemen groot zijn en naar die situaties waar sprake is van overlast. Een integrale aanpak is efficiënter en vergroot de effecten van het beleid, waardoor ruimte ontstaat voor preventie.



5% = Multi problemen
10% = Lichte problemen
85% = Geen problemen

## 3 Trends en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk vindt u de belangrijkste trends en ontwikkelingen op het gebied van jeugd, vanuit landelijk en provinciaal beleid.

### 3.1 Landelijk

Het huidige kabinet heeft de jeugd hoog op de agenda staan. Het aanstellen van een programmaminister voor Jeugd en Gezin, het opzetten van de Centra voor Jeugd en Gezin, Digitaal Dossier JGZ, Verwijsindex en de Landelijke Jeugdmonitor zijn enkele speerpunten. Er zijn tal van ontwikkelingen op het gebied van wetten en regelingen die tot doel hebben het kind begeleiding, bescherming en ondersteuning te bieden aanvullend op de taken en plichten van ouders.

#### ***Wet op de Jeugdzorg (Wjz)***

Op 1 januari 2005 werd de herziene wet op de Jeugdzorg van kracht. Met deze wet moest bureau jeugdzorg de centrale toegang worden voor geïndiceerde jeugdzorg.

Een (nog niet vastgestelde) wijziging in deze wet moet invulling geven aan de gemeentelijke verantwoordelijkheid. Gemeenten moeten per 2011 een Centrum Jeugd en Gezin hebben conform het basismodel. Bovendien zijn gemeenten verantwoordelijk voor een efficiënte samenwerking tussen organisaties op het gebied van de zorg, onderwijs en welzijn voor jeugd. Gemeenten moeten daartoe schriftelijke samenwerkingsafspraken maken met deze instellingen. Met deze wetwijziging krijgt de burgemeester een aanwijzingsbevoegdheid t.a.v. coördinatie van zorg.

Eind november 2009 kwam het evaluatierapport over deze wet uit. Conclusie is dat de centrale toegang niet gerealiseerd is. Begin 2010 komt minister Rouvoet met een standpunt over het vervolg. De verwachting is dat er dan een stelselwijziging gaat plaatsvinden.

Conform het advies van de commissie Paas zal dan de hulp in het vrijwillig kader die nu na indicatie van Bureau Jeugdzorg overgaan naar de gemeente. Het Centrum voor Jeugd en Gezin is dan verantwoordelijk voor de toetsing van de benodigde hulp. Mogelijk gaat dit ook gelden voor de jeugd GGZ en de hulp aan licht verstandelijk gehandicapten. Het Centrum voor Jeugd en Gezin wordt daarmee hét loket voor jeugd.

#### ***Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)***

Op 1 januari 2007 is de Wmo van kracht geworden. Deze geeft de gemeente de verantwoordelijkheid om preventief jeugdbeleid te voeren op 5 functies:

- Informatie en advies
- Het signaleren van problemen
- Toegang tot hulpaanbod
- Licht pedagogische hulp
- Coördinatie van zorg

Met deze wet is de gemeente tevens verantwoordelijk om beleid te voeren teneinde de sociale samenhang te versterken. Ook hierbij is een belangrijke randvoorwaarde dat de basisvoorzieningen goed op orde zijn.

#### ***Wet maatschappelijke stages***

Met maatschappelijke stages beoogt de regering maatschappelijk bewustzijn, een gevoel van medeverantwoordelijkheid voor het functioneren van de samenleving en onderlinge betrokkenheid tussen (organisaties van) burgers reeds op jeugdige leeftijd te bevorderen.

#### ***Zorg in en om School***

Dit betreft een wetwijziging die is aangekondigd om de verantwoordelijk van de school voor leerlingen die zorg nodig hebben, in relatie tot de gemeentelijke verantwoordelijkheid, helder te regelen.

#### ***Wet meldcode kindermishandeling***

Deze wet gaat per 2011 in en verplicht alle professionele organisaties die met jeugd werken om een handelingsprotocol te hebben inzake vermoedens van kindermishandeling.

### **Wet passend onderwijs**

Passend onderwijs staat voor maatwerk in het onderwijs. Voor elk kind en iedere jongere onderwijs dat aansluit bij zijn of haar mogelijkheden en talenten. Geen kind tussen wal en schip dus.

### **Overige ontwikkelingen op het gebied van wet en regelgeving:**

- Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
- Voorkomen Voortijdig Schoolverlaten
- Veiligheid(shuis)
- Wet WIJ

Op deze zaken komen we in Hoofdstuk 4 terug.

## **3.2 Provincie**

Met de provincie zijn in het kader van de Sociale Agenda en Culturele Agenda 2009-2012 afspraken gemaakt, die zijn vastgelegd in Sociale Allianties en Culturele Allianties. In deze beide allianties staan ook afspraken die betrekking hebben op of raakvlakken hebben met het jeugdbeleid in een gemeente. Hieronder wordt kort op deze onderwerpen in algemene zin ingegaan. De Sociale en Culturele Agenda is vertaald naar de Hoogeveense situatie en behoefte. Deze invulling is verwerkt in hoofdstuk 4. Het ligt in de verwachting dat de provincie activiteiten in dit kader niet continueert na 2011.

### **Sociale Agenda**

In de Sociale Agenda noemt de provincie 4 speerpunten, te weten mijn jeugd, mijn ontwikkeling, mijn dag en mijn beweging. De vier speerpunten passen in de brede sociale context; mijn omgeving. Over deze thema's worden met de gemeente Sociale Allianties afgesloten, jaarlijkse, niet vrijblijvende samenwerkingsafspraken.

#### *Mijn Jeugd*

In Mijn jeugd wil de provincie vooral de Wet op de Jeugdzorg zo goed mogelijk uitvoeren. Naast deze hoofdambitie staan twee ambities centraal, namelijk de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en versterking van Zorg Advies Teams (ZAT)<sup>1</sup> in het onderwijs.

Een nieuwe ontwikkeling daarin is de pilot 'Effectieve ketensamenwerking in de jeugdzorg'. Het programma ministerie Jeugd en Gezin heeft de provincie gevraagd om een pilot conform het advies van de commissie Paas te gaan draaien. De ambitie van de pilot is om een sluitende aanpak van het jeugd(zorg-)aanbod te realiseren waarmee onnodige instroom in zwaardere zorg wordt voorkomen. De toegang tot (een deel van) de jeugdzorg komt in een pilot via het Centrum Jeugd en Gezin op laagdrempelige wijze beschikbaar. In een eerste bestuurlijk overleg met alle wethouders Jeugd uit de provincie Drenthe instemmend op gereageerd. Er wordt een uitgewerkt projectplan ontwikkeld.

#### *Mijn ontwikkeling*

Binnen het speerpunt Mijn ontwikkeling wil de provincie gaan investeren in het onderwijs. De aanpak is met name gericht op het wegnemen van achterstanden en het bieden van kansen. Daarnaast wordt er naar gestreefd dat elke jongere het onderwijs verlaat met voldoende kwalificatie voor een goede start op de arbeidsmarkt. De achterliggende gedachte bij deze ambities is dat elke jeugdige in Drenthe de kans krijgt op een optimale schoolloopbaan.

#### *Mijn dag*

Het doel van dit thema is dat iedereen in Drenthe arbeid en zorg kan combineren. 'Mijn dag' werkt aan oplossingen voor Drentse taakcombineerders (mensen die arbeid en zorg combineren) en optimaliseert Drents Tijdenbeleid. Bij deze ambities is het belangrijk om zowel mantelzorg als zorg voor kinderen en betaalde arbeid beter te kunnen combineren.

---

<sup>1</sup> Zorg- en adviesteams (ZAT's) zijn teams waarin professionals die zorg en ondersteuning bieden aan jeugdigen en hun ouders, samenwerken met scholen om problemen van kinderen en jongeren op te lossen.



### *Mijn beweging*

Drenthe profileert zich als sportprovincie en wil bereiken dat iedereen in Drente op passende wijze kan bewegen. De provincie wil bevorderen dat breedtesport de ruimte krijgt, onder andere door het ondersteunen van de sportverenigingen in Drenthe en door kinderen te stimuleren meer te bewegen.

### **Culturele Agenda**

Het culturele beleid is onder andere ingebed in het sociale beleid van de provincie.

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning draagt gemeenten op om de sociale samenhang en de leefbaarheid in dorpen en wijken te bevorderen. Gemeenten zoeken daarom nog meer naar instrumenten om aan dit prestatieveld te kunnen voldoen. Cultuur speelt daarbij een belangrijke rol, omdat het de onderlinge betrokkenheid van mensen vergroot, sociale samenhang versterkt en zorgt voor nieuwe verbindingen tussen bevolkingsgroepen met meer onderling begrip, ook tussen mensen van verschillende achtergronden. Vanuit de Culturele Agenda wordt onder andere ingezet op de ondersteuning van Cultuureducatie, (cultureel) vrijwilligerswerk, bibliotheekwerk, multifunctionele centra en amateurkunst. Cultuur en sociaal beleid bieden samen kansen om synergie te creëren.

## 4 Huidige situatie: de Hoogeveense jeugd

Uitgaande van de visie jeugd kijken we naar de ontwikkelingen binnen de in de visie genoemde thema's:

- Een steentje bijdragen aan de maatschappij
- Talenten ontwikkelen en plezier hebben
- Goed voorbereid zijn op de toekomst
- Gezond opgroeien
- In een veilige omgeving opgroeien.

De effecten van het beleid willen we vergroten door:

- Het aanbrengen van een grotere samenhang en verbindingen tussen de te onderscheiden onderdelen
- Het formuleren van de doelstellingen per thema
- Activiteiten te beoordelen op de mate waarin ze een bijdrage leveren aan het realiseren van deze doelstellingen.

### 4.1 Een steentje bijdragen aan de maatschappij

De vormgeving en ontwikkeling van de lokale samenleving is nadrukkelijk een gezamenlijke uitdaging van gemeente, bewoners, partners en andere organisaties. De gemeente stimuleert de ontwikkeling van een lokale 'meedoensamenleving'. Doorgaans kunnen mensen op eigen kracht voldoende condities scheppen om mee te doen in de samenleving. Soms is daar ondersteuning voor nodig. Daartoe faciliteert de gemeente voorzieningen op het gebied van inkomen, welzijn en zorg.

Het mes snijdt aan twee kanten. Participatie is niet alleen van belang voor onze gemeenschap. Participatie versterkt bovendien sociale vaardigheden.

Onderwerpen die in dit onderdeel aan de orde komen:

- Jeugdparticipatie
- Cultuureducatie
- Maatschappelijke stages
- Armoedebestrijding

#### 4.1.1 Ontwikkelingen c.q. hoofdlijnen beleidsterreinen

##### ***Jeugdparticipatie – Plan H***

PlanH is het jeugdparticipatieproject van de bibliotheek en de gemeente Hoogeveen. Jongeren worden op diverse manieren uitgedaagd hun mening te geven op ontwikkelingen in Hoogeveen. Maar het is meer dan alleen een mening geven. Het gaat ook om meedenken, kennis ontwikkelen e.d. Er is samenwerking met de scholen voor voortgezet onderwijs die enthousiast zijn over de methode. Leerlingen gaan zich eerst in de materie verdiepen, hierbij is er ook een koppeling met erfoededucatie. Daarna gaan zij hun plannen maken voor gemeentelijke projecten. Op deze manier komen er gefundeerde plannen naar voren en levert dat voor de gemeente ideeën op die soms echt bruikbaar zijn. Daarnaast worden jongeren in een pilot van PlanH per sms gedurende twee maanden gevraagd naar hun mening over een aantal thema's.

Jongeren worden gestimuleerd om zich te verdiepen in hun leefomgeving en er hun mening over te vormen.

Een belangrijk knelpunt bij het realiseren van fysieke voorzieningen die jongeren willen is dat het lang duurt voordat deze daadwerkelijk gerealiseerd zijn. Voor een belangrijk deel heeft dat te maken met regelgeving.

##### ***Cultuureducatie***

Cultuureducatie bestaat uit kunst-, erfoed-, en media-educatie op de basisschool, het voortgezet onderwijs en het mbo. Door de jaren heen is er steeds meer een doorgaande leerlijn ontwikkeld op de drie vlakken en die ontwikkeling is nog gaande.

De manier waarop cultuureducatie in Hoogeveen is vormgegeven is succesvol en draagt bij aan meerdere doelen van de gemeente. Het draagt bij aan de talentontwikkeling van de

jeugd; ze maken kennis met diverse aspecten van cultuur waar mogelijk ook hun talenten liggen. Verder zorgt het voor een verbreding van de algemene vorming van leerlingen en voor betrokkenheid bij Hoogeveen, het stimuleert het MEEDOEN. Door erfgoededucatie leren leerlingen anders te kijken naar hun eigen leefomgeving en er een waarde aan toe te kennen. Alle jongeren in Hoogeveen komen door de cultuureducatie in aanraking met alle drie de cultuurvormen. De verdere ontwikkeling van cultuureducatie is ook opgenomen in de Culturele Allianties met de provincie.

### **Maatschappelijke Stages**

Per 2011 zijn alle leerlingen van voortgezet onderwijs verplicht om gedurende hun VO schoolloopbaan 72 uur maatschappelijke stage te verrichten. Het gaat hierbij om vrijwilligerswerk met een onbaatzuchtig dienstverlenend karakter én een persoonlijk leereffect. Met maatschappelijke stages beoogt de overheid het maatschappelijk bewustzijn, een gevoel van medeverantwoordelijkheid voor het functioneren van de samenleving en onderlinge betrokkenheid tussen (organisaties van) burgers reeds op jeugdige leeftijd te bevorderen.

In Hoogeveen hebben de maatschappelijke partners dit onderwerp voortvarend opgepakt. In schooljaar 2008/2009 zijn ze van start gegaan met een pilot.

De gemeente subsidieert op dit moment SWW en stichting Present om zorg te dragen voor een infrastructuur voor maatschappelijke stages, waaronder het realiseren van een bemiddelingsfunctie. Daarnaast moeten zij zorg dragen voor voldoende passende stageplekken. De scholen zijn verantwoordelijk voor de begeleiding van de leerlingen gedurende de stage.

### **Armoedebestrijding**

Om kinderen uit een gezin met een minimum aan inkomen wel de gelegenheid te geven om mee te kunnen doen, plezier te hebben en talenten te ontwikkelen, zijn er een aantal miniregelingen. De regelingen hebben betrekking op huishoudens met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm met kinderen tot 23 jaar. Deze regelingen zijn veelal indirect, omdat de ouders er van profiteren.

Het gaat om de volgende regelingen:

- Activiteitenfonds  
Het activiteitenfonds is ingesteld omdat de gemeente Hoogeveen vindt dat iedereen gebruik moet kunnen maken van de voorzieningen op maatschappelijk, cultureel en sportief gebied. Het betreft kosten voor o.a.: zwembad, museum, krant, TV, theater, sport, klaverjassen. De bijdrage is € 85 per gezinslid per jaar.
- Tegemoetkoming bijkomende studiekosten schoolgaande kinderen  
Dit betreft kosten als: boekentas, fiets, schoolreis e.d.
- Afschaffing eigen bijdrage peuterspeelzaal.

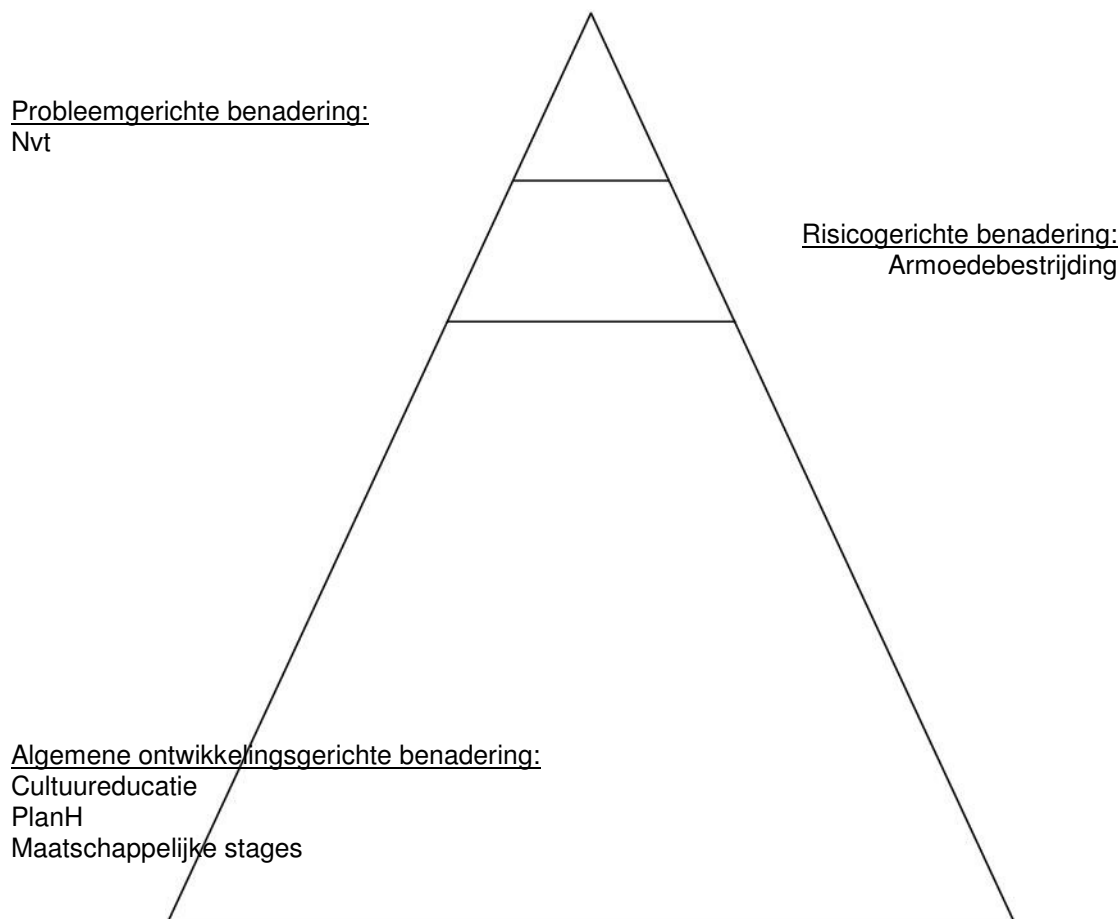
Er wordt de nodige aandacht besteed aan het bekendmaken van deze regelingen aan belanghebbenden.

#### **4.1.2 Doelstellingen binnen dit thema**

- Bevorderen maatschappelijke participatie

#### **4.1.3 Belangrijke beleidskaders binnen dit thema**

- Rijksbeleid inzake maatschappelijke stages
- Beleidsnota Kinderen en armoede (2008)



### **Jeugd in kaart: Een steentje bijdragen aan de maatschappij**

## **4.2 Talenten ontwikkelen en plezier hebben**

Kinderen leren al spelend. Dat geldt niet alleen voor zaken als rekenen en taal, maar ook op het gebied van sport, cultuur, muziek maken, lezen, dansen e.d. Al spelenderwijs ontwikkel je eventuele talenten. Door samen leuke dingen te doen ontwikkel je ook sociale vaardigheden.

Onderwerpen die in dit onderdeel aan de orde komen:

- Jeugd en vrije tijd
- Sport (en combinatiefuncties)
- Speelvoorzieningen
- Vakantie-activiteiten
- Werkbudget jongeren

### **4.2.1 Ontwikkelingen c.q. hoofdlijnen beleidsterreinen**

#### ***Jeugd en Vrije tijd***

In 2008 is in opdracht van het college een onderzoek gedaan naar de vrijetijdsvoorzieningen voor de jeugd. Hieruit is de volgende conclusie gestrokken:

De bestaande inspanningen dienen versterkt te worden en er is behoefte aan faciliteiten zodat jongeren elkaar kunnen ontmoeten. De volgende aanbevelingen werden gedaan:

- Intensiveren van PlanH t.b.v. bekendheid vrijetijdsaanbod
- Instellen van een flexibel budget om in te spelen op de snel veranderende vraag van jongeren;
- Onderzoeken of er behoefte is aan meer overdekte ontmoetingsplekken voor jongeren en de rol van de buurthuizen c.q. SWW hierin.

Op het eerste punt zijn acties ingezet om de bekendheid van PlanH te vergroten. Er is in oktober 2009 een PR-campagne gehouden en er draait voor het tweede jaar een reclame in

de bioscoop. Daarnaast wordt er tijdens de projecten van PlanH continu aandacht besteed aan de naamsbekendheid van PlanH.

Er is een werkbudget voor jongerenwerkers om activiteiten met jongeren te kunnen organiseren. Dit flexibele budget is in 2009 niet besteed aan diverse jongerenactiviteiten maar is in zijn geheel opgegaan aan de rapworkshops van Zukarn. Er lijkt nu een andere oplossing te zijn voor de rapworkshops. Dan kan het flexibel budget weer flexibel ingezet worden.

De rapworkshops zijn zo succesvol dat het uitgroeit naar een Hip Hop school. Hierover zijn ook afspraken gemaakt met de provincie die in de Culturele Allianties zijn vastgelegd.

Op het laatste punt is onderzoek gedaan. De belangrijkste conclusies hieruit waren:

- Alle buurtbewoners dienen welkom te zijn in de buurtaccommodatie, dus ook jongeren.
- De jongerenruimtes die al aanwezig zijn in de accommodaties, kunnen tijdelijk door andere gebruikers in gebruik genomen worden, maar kunnen weer 'opgeëist' worden door de jongeren.
- In een aantal buurt- en dorps huizen komen wel jongeren, in velen ook niet. Ze voelen zich er veelal niet thuis, niet welkom en het past soms niet bij hun belevingswereld omdat ze er onbekend mee zijn.
- Uit de interviews blijkt dat eigenlijk in alle wijken en dorpen waar nog geen overdekte ontmoetingsplek in gebruik is, er wel behoefte aan is. Al moet het dan voldoen aan de voorwaarden van de jongeren: weinig toezicht en drank en roken toestaan. Uit enkele praktijkvoorbeelden blijkt dat hierover wel afspraken te maken zijn met jongeren.
- In de wijken en dorpen zijn allerlei activiteiten voor jongeren. Toch blijken jongeren daarnaast nog wel behoefte te hebben aan een overdekte ontmoetingsplek; een inpandige plek waar ze elkaar kunnen ontmoeten zonder aan activiteiten mee te hoeven doen.

De Hang Out in De Weide is een voorbeeld van een goedlopende overdekte ontmoetingsplek. Deze jeugdsoos bestaat sinds 2007 en wordt gerund door vrijwilligers. Omdat jongeren niet welkom zijn in buurthuis De Weideblik, hebben ze een andere locatie gezocht.

Van belang is om op grond van bovenstaande conclusies een vervolgtraject te starten. Dit moet leiden tot een beleidsnota op grond waarvan het College c.q. Raad de discussie kan voeren inzake:

- de inzet van de buurthuizen m.b.t. jongeren
- de opdracht aan het jongerenwerk
- mogelijkheden voor ontmoetingsplekken.

### ***Sport (en combinatiefuncties)***

Vanaf 2006 tot en met eind 2009 heeft de gemeente Hoogeveen gewerkt met de BOS-impuls. Binnen deze regeling zijn er arrangementen ontwikkeld en uitgevoerd gericht op het oplossen van achterstanden ten aanzien van o.a. bewegen, leefgedrag, sociale integratie, onderwijs, opvoeding en normen en waarden. De projecten zijn uitgevoerd in de wijken Krakeel, Zuid/Wolfsbos/Centrum en Nieuwlande.

In 2010 start de gemeente Hoogeveen met het uitvoeren van het Actieplan Sport en Bewegen. In dit plan worden de BOS-projecten gecontinueerd onder de naam Naschoolse Vrijtijdsarrangementen. Naast de bestaande gebieden worden er ook nieuwe initiatieven ontwikkeld in de wijken Schoonvelde (Oost), Kattouw, Elim en Venesluis. Naast Naschoolse Vrijtijdsarrangementen, met daarin met name het jongerenwerk, gaat de gemeente Hoogeveen ook combinatiefuncties inzetten. Een combinatiefunctie is een functie waarbij een werknemer in dienst is bij één werkgever, maar gelijkelijk – of in ieder geval voor een substantieel deel – te werk gesteld wordt in of t.b.v. tenminste twee werkvelden/sectoren. De combinatiefunctie dient vooral op uitvoerend niveau een meerwaarde en versterking te realiseren voor en tussen de sectoren onderwijs, sport en een deel cultuur. De inzet van de

combinatiefuncties en Naschoolse Vrijtijdsarrangementen moet ervoor zorgen dat in de genoemde gebieden, in afstemming met diverse partners, er structureel een kwalitatief en sport en beweegaanbod wordt georganiseerd.

Met het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) geeft de gemeente Hoogeveen uitvoering aan het sportbeleid. Dit beleid is er op gericht is om de groeiende problematiek rondom gezondheid en het minder bewegen van de Hoogeveense inwoners te bestrijden waarbij extra aandacht is voor jeugd. Bij de aandacht voor jeugd is er nog extra aandacht voor jeugd met overgewicht en jeugd uit arme gezinnen. Het uiteindelijke doel is dat de Hoogeveense inwoners voldoen aan het landelijke percentage wat voldoet aan de Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen.

### ***Speelvoorzieningen***

In bijna iedere wijk of dorp zijn diverse speelplekken met voldoende en veilige speeltoestellen waar kinderen lekker kunnen spelen. Bij de speelplekken maken we onderscheid tussen de zogenaamde openbare speelplekken en de speeltuinen. Deze 2 locaties onderscheiden zich van elkaar doordat de speeltuinen omheind zijn met hekwerken en deze onderhouden worden door buurt- en/of speeltuinverenigingen. De openbare speelplekken daarentegen worden onderhouden door de gemeente.

De gemeente heeft 161 openbare speelplekken verdeeld over alle wijken en dorpen waarop in totaliteit ruim 700 speeltoestellen staan. Daarnaast zijn er 9 speeltuinen, waarvan er 5 in Hoogeveen zijn gelegen. De overige speeltuinen bevinden zich in de dorpen Nieuwlande, Hollandscheveld, Noordscheschut en Elim.

Naast invulling vanuit de gemeente voor het speelvoorzieningenbeleid, zijn er vanuit De Smederijen ook initiatieven voor speelvoorzieningen.

In 2008 is gestart met het project "Openbare schoolpleinen". Dit project houdt in dat kinderen uit de wijk/het dorp ook na schooltijd kunnen spelen op de pleinen. Hierdoor kunnen op termijn huidige gemeentelijke speelvoorzieningen/-toestellen in de buurt van de schoolpleinen afgestoten worden. Voor wat betreft de verantwoordelijkheden tussen de scholen en de gemeente liggen hieraan beheerovereenkomsten ten grondslag. Er doen op dit moment 7 scholen mee. Het ontbreekt op dit moment aan tijd om meer scholen actief te benaderen om hieraan mee te doen.

Hoogeveen voert geen actief speelbeleid en wij hebben (nog) geen meerjarenplan op basis waarvan wij speelvoorzieningen herinrichten. Wel heeft het college van B&W in september 2005 een aantal uitgangspunten voor het speelbeleid vastgesteld. Deze uitgangspunten worden gehanteerd bij het beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen.

### ***Vakantieactiviteiten***

De gemeente subsidieert de coördinatie van vakantie-activiteiten.

#### **4.2.2 Doelstellingen binnen dit thema**

- Ten minste 50% van de inwoners van Hoogeveen voldoet aan de Nederlandse Norm voor gezond bewegen;
- Er is voldoende vrijetijdsaanbod voor jongeren.

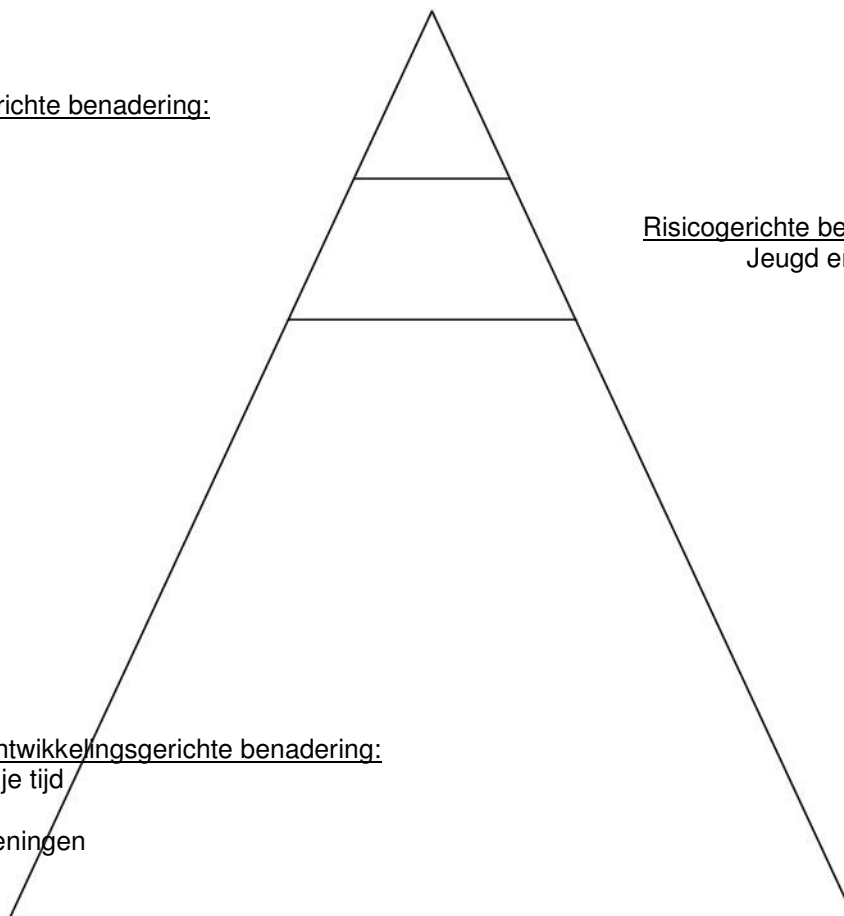
#### **4.2.3 Belangrijke beleidskaders binnen dit thema**

- Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (2009)
- Notitie Jeugd en Vrije tijd (2009)

Probleemgerichte benadering:  
Nvt

Risicogerichte benadering:  
Jeugd en Vrije tijd

Algemene ontwikkelingsgerichte benadering:  
Jeugd en Vrije tijd  
Sport  
Speelvoorzieningen



### **Jeugd in kaart: Talenten ontwikkelen en plezier hebben**

#### **4.3 Goed voorbereid zijn op de toekomst**

In de Sociale Structuurvisie van de gemeente Hoogeveen is het ontwikkelen van talenten een van de 3 hoofdthema's. Hoe beter Hoogeveeners erin slagen om hun talenten tot bloei te laten komen, hoe groter de kans op sociale en economische zelfredzaamheid. School en werk spelen daarbij een belangrijke rol, net als voorzieningen op het gebied van bijvoorbeeld sport, cultuur en recreatie. Ook ligt er een belangrijke relatie met het thema Gezond opgroeien. Het is van belang om eventuele belemmeringen op dit gebied in een zo vroeg mogelijk stadium te signaleren en aan te pakken.

Het begint al bij de opvoeding: gaan daar dingen niet goed, dan lopen kinderen al op jonge leeftijd achterstand op. Helaas komt dat ook in Hoogeveen voor. In Hoogeveen heeft meer dan 17% van de leerlingen in het basisonderwijs een achterstand. Het percentage verschilt per wijk, in sommige wijken heeft 1 op de 3 kinderen een achterstand.

Ondanks het feit dat het afmaken van een beroepsopleiding van cruciaal belang is voor de toekomst van de leerlingen, zijn er toch veel jongeren die voortijdig de school verlaten, meer dan gemiddeld in Nederland. Het opleidingsniveau in Hoogeveen ligt lager dan het landelijk gemiddelde en Hoogeveen telt relatief veel laagopgeleide arbeidskrachten en laagbetaalde banen. Het aantal mensen met een bijstandsuitkering is hoger dan gemiddeld in Drenthe. Ook de jeugdwerkloosheid ligt in Hoogeveen aanzienlijk hoger dan elders in Drenthe en Nederland. Voor de voortijdige schoolverlaters die ongekwalificeerd de arbeidsmarkt betreden is het moeilijk (langdurig) werk te vinden omdat het aantal laagbetaalde banen afneemt.

Wanneer we bovenstaande vertalen naar de jeugd, wordt voor deze doelgroep nagestreefd dat zij ontplooiingskansen krijgt, waardoor de jeugd haar talenten optimaal kan benutten met als doel sociale en economische zelfredzaamheid. Zo krijgt zij een goede uitgangspositie om haar leven op een zinvolle wijze in te richten. Zij heeft voldoende kans op betaald werk en wordt geprikkeld om mee te doen in de Hoogeveense samenleving, nu en in de toekomst.

Onderwerpen die in dit onderdeel aan de orde komen:

- Lokaal Educatieve agenda
- Peuterspeelzaalwerk en kinderopvang
- VVE en Onderwijskansenbeleid
- Brede scholen
- Voorkomen voortijdig schoolverlaten
- Jeugdwerkeloosheid
- Wet Investeren in Jongeren (WIJ).

#### **4.3.1 Ontwikkelingen c.q. hoofdlijnen beleidsterreinen**

##### ***Lokale Educatieve Agenda***

Vanaf 2006 zijn er nieuwe landelijke beleidskaders van kracht, die scholen en schoolbesturen meer beleidsvrijheid en financiën geven en gemeenten minder verantwoordelijkheden en financiële sturingsmiddelen. Een van de belangrijkste gevolgen van deze nieuwe verantwoordelijkheden is het werken met de zogenaamde Lokale Educatieve Agenda (LEA). De LEA is een instrument voor gemeenten, schoolbesturen en overige partners om in de nieuwe, meer gelijkwaardige verhoudingen tot gezamenlijke afspraken te komen over het onderwijs- en jeugdbeleid. In dit overleg worden vooral de thema's besproken waar zowel de schoolbesturen als gemeente een verantwoordelijkheid hebben.

In de gemeente Hoogeveen is vorig jaar samen met het onderwijsveld gekozen voor een LEA met een beperkt aantal thema's. Op deze manier wordt gefocust samengewerkt, wat bij het onderwijsveld de voorkeur verdient boven een groot aantal onderwerpen gezamenlijk uitwerken. Daarnaast houden de schoolbesturen en de gemeente elkaar via de Lokale Educatieve Agenda op de hoogte van belangrijke ontwikkelingen op andere beleidsterreinen.

##### ***Peuterspeelzaalwerk en kinderopvang***

Peuterspeelzalen en kinderopvang zijn gescheiden voorzieningen met elk een eigen wettelijk kader en eigen financieringsstromen. Peuterspeelzalen zijn bedoeld voor kinderen van 2 (2,5) jaar tot 4 en hebben als doel spelenderwijs de ontwikkeling van peuters te stimuleren. Kinderopvang bestaat uit kinderdagopvang voor kinderen van 0 tot 4 en buitenschoolse opvang voor kinderen in de basisschoolleeftijd. Het doel is, zoals de naam al aangeeft, voornamelijk opvang voor ouders die werken. Peuterspeelzaalwerk wordt gesubsidieerd door de gemeente, kinderopvang is een commerciële activiteit, met een wettelijk kader in de Wet Kinderopvang.

Het kabinet heeft in de Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (Wet OKE) aangegeven de regelgeving en financiering voor peuterspeelzaal en kinderopvang te willen harmoniseren. Peuterspeelzalen en kinderopvanginstellingen moeten meer gaan samenwerken. De samenwerking wordt bevorderd om de educatieve uitdagingen in het integraal jeugdbeleid voor jonge kinderen aan te gaan. Ook wordt het minimumniveau van de kwaliteitseisen aan peuterspeelzalen meer in lijn gebracht met die van de kinderopvang.

Vanaf 2010 krijgen gemeenten de wettelijke verantwoordelijkheden om voor alle peuterspeelzalen een goede basiskwaliteit te garanderen. Dat betekent dat aan alle kinderen die de peuterspeelzaal bezoeken een kwalitatief goed aanbod moet worden gedaan. Daarnaast stelt de Wet OKE ook eisen aan VVE in de peuterspeelzalen en kinderopvang. Die worden hieronder beschreven.

##### ***VVE en onderwijskansenbeleid***

Voor- en vroegschoolse educatie houdt in dat kinderen op jonge leeftijd meedoen aan educatieve programma's. De centrumprogramma's beginnen in een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf en lopen door in de eerste twee groepen van de basisschool. De doelstelling van het VVE beleid is om de ontwikkeling van kinderen uit autochtone en allochtone achterstandsgroepen zodanig te stimuleren dat hun kansen op een goede schoolloopbaan en maatschappelijke carrière worden vergroot. Een VVE programma kent een gestructureerde didactische aanpak en neemt een aantal dagdelen per week in beslag.



De Wet OKE wil meer en betere voorschoolse educatie in de kinderopvang en peuterspeelzalen. Daarmee kunnen kinderen met een (taal)achterstand worden geholpen die achterstand weg te werken, waardoor zij vanaf de 1<sup>e</sup> schooldag niet achterlopen. Het wordt vanaf 2010 een wettelijke verantwoordelijkheid voor gemeenten om een goed voorschools aanbod te doen aan *alle* jonge kinderen met een risico op achterstanden die hen kunnen belemmeren in hun verdere schoolontwikkeling. De gemeente krijgt een inspanningsverplichting om deze kinderen te bereiken.

In Hoogeveen is het aanbod van VVE fors uitgebreid, VVE wordt momenteel aangeboden in 8 wijken en dorpen. Met deze 8 wijken en dorpen wordt aan 80% van de doelgroepkinderen in de gemeente de mogelijkheid geboden deel te nemen aan een voorschoolse voorziening. Echter: niet alle kinderen in deze gebieden bezoeken daadwerkelijk een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf. Het aantal doelgroepkinderen dat daadwerkelijk een voorschoolse voorziening bezoekt, ligt dus lager.

De Wet OKE stelt ook eisen ten aanzien van de kwaliteit van de VVE-programma's en de bezetting in VVE-groepen. Deze eisen worden momenteel nog niet overal gehanteerd, er zal dus ook ten aanzien van het VVE-beleid op de voorschoolse voorzieningen een kwaliteitslag moeten worden gemaakt.

### **Brede scholen**

Bij een brede school gaat het om een netwerk van voorzieningen op het gebied van onderwijs, welzijn en zorg voor kinderen, jongeren en volwassenen in een wijk of dorp. Dit netwerk heeft tot doel de actieve deelname van de doelgroep aan de samenleving te bevorderen, een goede dagindeling te bieden, mogelijke achterstanden weg te nemen en sociale competenties te vergroten. Samenwerking in brede scholen is noodzakelijk en heeft een duidelijke meerwaarde. Het gaat dus niet in de eerste plaats om gezamenlijke huisvesting. De samenwerking kan wel een impuls krijgen door fysieke nabijheid van partners. Om die reden is in het Integraal Accommodatiebeleid gekeken in welke gebieden op welke momenten overgegaan kan worden tot clustering van voorzieningen.

Een van de speerpunten van brede scholen is het bieden van een goede dagindeling, bijvoorbeeld d.m.v. de inzet van de eerdergenoemde combinatiefuncties en de naschoolse vrijetijdsarrangementen.

### **Voorkomen voortijdig Schoolverlaten**

Voortijdig schoolverlaters (VSV-ers) zijn jongeren van 12-23 jaar zonder startkwalificatie (minimaal HAVO of MBO-2), die minstens een maand hebben verzuimd zonder geldige reden of niet meer op een school staan ingeschreven. Gemeenten en schoolbesturen VO/MBO hebben beiden een groot belang dat alle jongeren een Startkwalificatie behalen.

Het verlaten van school zonder diploma zorgt in veel gevallen voor een moeilijke start op de arbeidsmarkt. Werkgevers willen jongeren die hun opleiding hebben afgerond en jongeren die dit niet hebben komen terecht in tijdelijk baantjes en vliegen er het eerste weer uit. Dit druist geheel in tegen de doelstelling Talentontwikkeling waarbij iedereen op zijn/haar niveau de eigen talenten zoveel mogelijk benut. Daarom zet gemeente Hoogeveen zich actief in om het aantal voortijdig schoolverlaters terug te dringen. Dat gebeurt sinds 1 januari 2009 in regionaal verband samen met de gemeenten Meppel, Westerveld en De Wolden in de vorm van het bureau Recht Op Leren (ROL). ROL voert de leerplicht- en RMC-wet uit. Er zijn vele landelijke en lokale ontwikkelingen rondom het thema VSV. Deze ontwikkelingen en het nieuwe bureau ROL hebben geleid tot een nieuwe beleidsnotitie. De notitie geeft aan binnen welk (wettelijk) kader ROL functioneert en de speerpunten voor de komende jaren.

ROL heeft een belangrijke functie in relatie tot de sluitende aanpak die binnen het CJG ontwikkeld wordt. Bij schoolverzuim is vaak ook sprake van allerlei andere onderliggende problematiek. Zaak is om dit signaal in een zo vroeg mogelijk stadium op te pakken.

### **Wet Investeren in Jongeren (WIJ)**

Met de invoering van de wet WIJ wordt voor jongeren van 18 tot 27 het principe van een automatisch recht op een bijstandsuitkering losgelaten. Daarvoor in de plaats krijgt de

jongere automatisch het recht op een werkleeraanbod; de gemeente is verplicht dat aan te bieden. "Werken en/of leren gaat vóór de toegang tot een uitkering" is het motto. Omdat er sprake is van een *recht* op een werkleeraanbod komt er geen meldingsplicht voor de jongere; het is aan de jongere zelf om zijn recht te doen gelden.

De regering beoogt met deze wet dat zoveel mogelijk jongeren (alsnog) een startkwalificatie halen. Bij voorkeur via regulier onderwijs. Bij de uitvoering van deze wet ligt dan ook een belangrijke relatie met de aanpak van voortijdig schoolverlaters.

Daarnaast beoogt de regering dat jongeren, die niet terug gaan naar regulier onderwijs, zo vlug mogelijk en zo volledig mogelijk zelf voorzien in hun inkomen door te gaan werken. Nadrukkelijk is reguliere arbeid daarbij de focus van de regering. De maatregelen in de wet investeren in jongeren zijn bedoeld om te bevorderen dat jongeren duurzaam aan de slag komen en te voorkomen dat ze afhankelijk worden van de bijstand.

Desondanks erkent de regering dat er een groep jongeren is die niet in staat is om door te leren en evenmin in staat is om door middel van werk in het eigen levensonderhoud te voorzien. In de wet wordt daarmee rekening gehouden.

Ook jongeren van 16 tot en met 17 jaar die geen scholing of opleiding volgen, minder dan 16 uur per week werken en die voldoen aan de kwalificatieplicht, of aan wie een vrijstelling van die kwalificatieplicht is verleend, hebben recht op een werkleeraanbod.

### **Aanpak Jeugdwerkloosheid**

De recessie slaat toe en met name bij de jeugd. Dit blijkt uit cijfers van het CBS die de afgelopen maanden bekend zijn gemaakt. Landelijk is besloten hier wat te doen, in verschillende regio's. Ook in Drenthe wordt regionaal ingezet op het actieplan jeugdwerkloosheid, om te voorkomen dat jongeren de dupe worden van de recessie. Immers: jeugd is straks hard nodig om de economie draaiende te houden.

De doelstelling in de regio Drenthe is om de verwachte verdubbeling van de jeugdwerkloosheid tot en met 2011 met 50% te verminderen. Dat betekent dat er in Drenthe 900 jongeren extra aan de slag moeten voor het einde van 2011. Om dit te realiseren zijn 4 speerpunten benoemd:

- leer door: jongeren weer naar school
- ieder op zijn plek: jongeren naar arbeid bemiddelen
- extra banen: leerwerkbanen / stages
- iedereen doet mee: kansen voor kwetsbare jongeren

Het gaat om jongeren tussen 16 en 27 jaar, die allemaal in een verschillende situatie kunnen zitten. Zo zijn er jongeren met een startkwalificatie, jongeren zonder startkwalificatie en jongeren met zorg.

Er is veel nodig om de werkloosheid onder jongeren te minimaliseren. Samen met onderwijsinstellingen en ondernemers wordt hard gewerkt aan het realiseren van de doelstellingen.

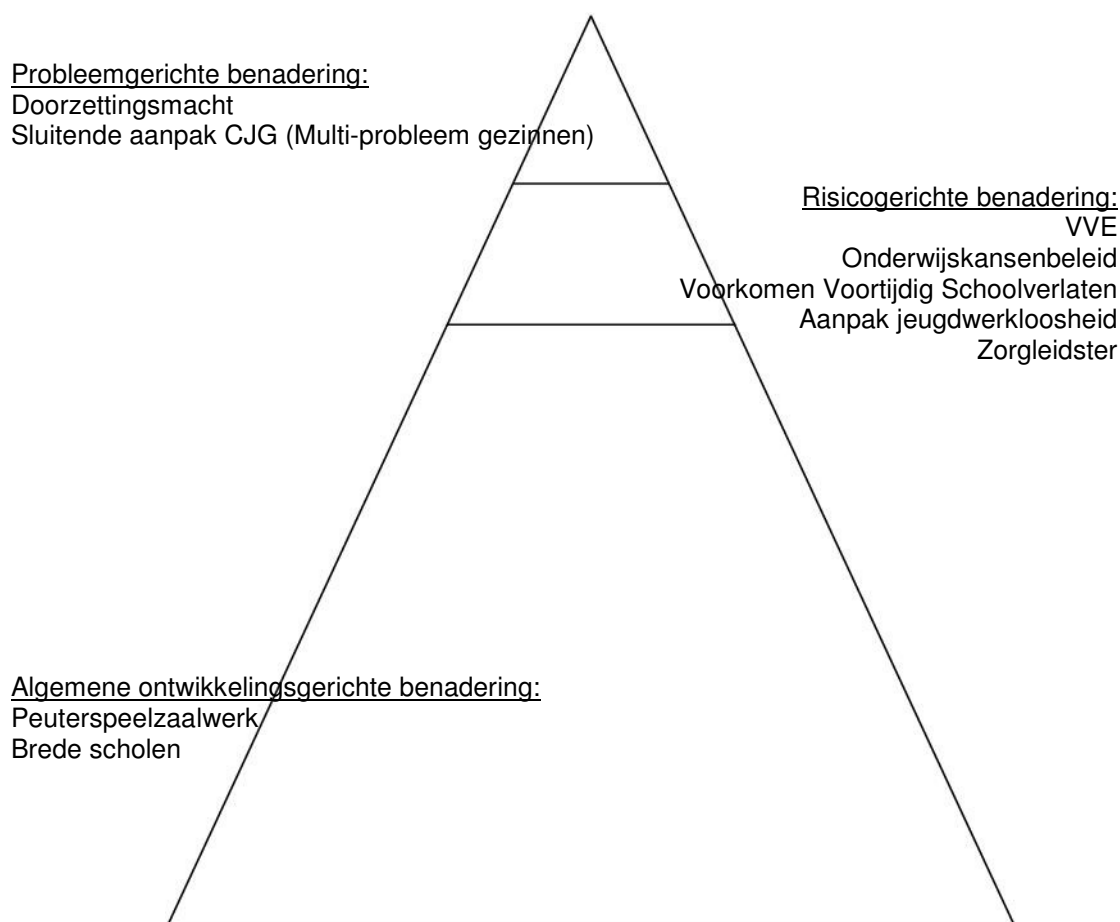
De aanpak van voortijdig schoolverlaten, de wet WIJ en de aanpak Jeugdwerkloosheid gaat gedeeltelijk over dezelfde jongeren. Het is dan ook van groot belang om dit in samenhang op te pakken met betrokken partijen.

#### **4.3.2 Doelstellingen binnen dit thema**

- Het bieden van een kwalitatief goed voorschools aanbod aan alle kinderen met een risico op achterstanden die hen kunnen belemmeren in hun verdere schoolontwikkeling
- Bevorderen van een doorgaande ontwikkeling
- Realiseren van brede school-netwerken, met als doel de deelname aan de samenleving te bevorderen, een goede dagindeling te bieden, achterstanden weg te werken en sociale competenties te vergroten.
- Voorkomen van voortijdig schoolverlaten: zoveel mogelijk jongeren die niet naar school gaan of werken, stimuleren alsnog een startkwalificatie te halen door het aanbieden van een werkleeraanbod.
- Het aantal jeugdige werklozen in Hoogeveen terugdringen door een integrale aanpak tussen onderwijs, ondernemers en gemeente.

### 4.3.3 Belangrijke beleidskaders binnen dit thema

- Beleidsplan VVE
- Verordening Peuterspeelzaakwerk
- Visie op Brede scholen
- Beleidsnotitie ROL (2010)
- Actieplan Jeugdwerkloosheid (2009)
- Verordening werk- leeraanbod (2009)



### **Jeugd in kaart: Thema Goed voorbereid zijn op de toekomst**

## 4.4 Gezond opgroeien

Het thema gezond opgroeien heeft betrekking op lichamelijke en geestelijke gezondheid van kinderen. Ook de ondersteuning aan de ouders op het gebied van opvoeden en opgroeien maakt deel uit van dit thema.

Het gemeentelijk beleid op het gebied van gezond opgroeien is gericht op preventie: zo vroeg mogelijk signaleren en acteren. Gezond opgroeien is een belangrijke randvoorwaarde om te participeren en om je optimaal te kunnen ontwikkelen.

Onderwerpen die in dit onderdeel aan de orde komen:

- Gezondheidsbeleid
- Centrum voor Jeugd en Gezin
- Jeugdgezondheidszorg
- Prenatale voorlichting
- Pilot Jeugdzorg

#### 4.4.1 Ontwikkelingen c.q. hoofdlijnen beleidsterreinen

##### **Gezondheidsbeleid**

Eind 2009 is de nieuwe nota volksgezondheid: 'Gezondheid komt niet vanzelf' vastgesteld. De nota gaat o.a. in op het terugdringen van ongezonde leefgewoonten. De jeugd wordt steeds dikker, ook in Hoogeveen. Oorzaken: slechte voeding en weinig bewegen.

De Jeugd begint ook vroeg alcohol te drinken en drinkt veel alcohol. Dit kan leiden tot hersenbeschadiging (met als gevolg o.a. slechtere leerprestaties), overlast en verslavingsproblematiek. Tot slot is sprake van veel psychosociale problematiek onder de jeugd.

Om gezonde leefgewoonten te bevorderen ter hand worden bestaande programma's meer gebiedsgericht en integraal ingezet. Er wordt gewerkt aan het combineren van impulsen als Nationaal Actieplan Sport en Bewegen, project kinderen en armoede en BOS om op wijk- en dorpsniveau een aantrekkelijk aanbod te realiseren van sociale, culturele en bewegingsactiviteiten voor kinderen en jongeren.

Om het gebruik van genotsmiddelen tegen te gaan wordt het programma 'De gezonde school en genotmiddelen' voortgezet.

Daarnaast wordt aansluiting gezocht bij de geplande aanscherping van de Drank- en Horecawet en bij het actieprogramma van de Overleggroep Alcoholbeleid van de VDG om schadelijk alcoholgebruik onder jongeren terug te dringen.

Het project 'Beweeg je Leven!' richt zich op het signaleren en aanpakken van (milde) depressieve klachten. Het betreft een samenwerking tussen huisartsen en de GGZ. Dit project is in 2009 van start gegaan en wordt in 2010 verbreed.

In aansluiting op bovengenoemde draagt het programma Zorgt natuurlijk ook bij aan de veilige ontwikkeling van kinderen door een veilige en stimulerende omgeving te creëren via allerlei algemene voorzieningen gericht op het gezin en op de buurt en wijk. Te denken valt aan: bestrijding huiselijk geweld, aanbieden van (outreaching) algemeen maatschappelijk werk, opbouwwerk, verslavingszorg, ondersteuning (jonge) mantelzorgers, casemanagement problematisch woongedrag, woontraining, woonbegeleiding e.d.

##### **Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)**

Het Centrum voor Jeugd en Gezin moet een spilfunctie gaan vervullen op het gebied van problemen bij opvoeden en opgroeien. Het CJG richt zich op alle gezinnen met kinderen/jongeren in de leeftijd tot 24 jaar. Ook prenatale ondersteuning valt onder het CJG. De pijlers van het CJG Hoogeveen zijn: informatie en advies en sluitende aanpak. Daarnaast is vanuit het CJG licht pedagogische hulp beschikbaar: dit betreft opvoedondersteuning en lichte ondersteuning aan ouders en gezinnen waar problemen zijn of dreigen te ontstaan. Het Schoolmaatschappelijk werk en de Jeugdgezondheidszorg zijn belangrijke functies binnen het CJG.

Het CJG Hoogeveen is op 25 februari 2010 geopend met de start van een virtuele website en mogelijkheden voor telefonisch en persoonlijk contact. Daarnaast is per 1 januari 2010 Schoolmaatschappelijk werk beschikbaar op alle scholen van het primair onderwijs. Het SMW vormt een belangrijke brugfunctie tussen school, gezin en zorg. Ook op het VO is de behoefte aan SMW groot.

De jeugdgezondheidszorg start in 2010 met het digitaal dossier (Elektronisch Kind Dossier). In 2009 is een start gemaakt met de implementatie van de Drentse Verwijsindex. Deze wordt in 2010 verder uitgebreid.

Tot slot wordt gewerkt aan een Hoogeveens model zorgcoördinatie, een sluitende aanpak volgen het principe één gezin, één plan, zodat geen kind tussen wal en schip valt. Er zijn nu verschillende casuïstiekoverleggen waarbij niet altijd duidelijk is wie waar verantwoordelijk voor is. Bovendien wordt in deze overleggen niet altijd naar de hele gezinscontext gekeken. Ook is er veel overleg over het gezin/kind. Om de effectiviteit van de hulpverlening te vergroten moet er meer met gezin/kind worden gesproken. Een belangrijk uitgangspunt is immers dat ouders primair verantwoordelijk zijn. Ouders zijn dan ook een belangrijke partner bij de totstandkoming van een handelingsplan.

De ontwikkeling en uitvoering van het Hoogeveens CJG wordt, onder regie van de gemeente, samen met de partners uit onderwijs, zorg en welzijn ter hand genomen.

Ook zijn er tal van organisaties in Hoogeveen, met name uit de levensbeschouwelijke hoek die ook het nodige doen om kinderen, jongeren en gezinnen ondersteunen. In de hele ondersteuningsstructuur dienen zij een plek te krijgen.

### ***Jeugdgezondheidszorg***

Conform de Wet Publieke Gezondheidszorg voert de Jeugdgezondheidszorg het basistakenpakket uit. Icare is verantwoordelijk voor de JGZ 0-4 jarigen, met 13 preventieve gezondheidsonderzoeken en de GGD voor 4-19 jarigen, met 3 onderzoeken. Landelijk gaan er geluiden op om nog een contactmoment in te bouwen voor jongeren van 15 á 16 jaar. Naast dit uniforme basistakenpakket wordt maatwerk ingekocht. Dit omvat bijv. mogelijkheden voor kortdurende extra zorg, voorlichtingsactiviteiten en cursussen voor ouders, deelname aan casuïstiekoverleggen e.d. Een nieuwe ontwikkeling is dat de GGD inzet op een triagemodel waardoor ze zich meer kan richten op risicokinderen. Met de nieuwe Wet publieke gezondheid moet de JGZ, voor zover niet uitgevoerd door de GGD, worden aanbesteed. Dat kan consequenties hebben voor de (continuïteit) van de uitvoering. Een andere ontwikkeling is dat in VDG-verband de discussie gevoerd gaat worden over de overheveling van JGZ 0-4 jarigen naar de GGD.

### ***Prenatale voorlichting***

Per 1 januari 2009 is deze taak overgeheveld van de AWBZ naar de gemeente. Doel is om om aanstaande ouders goed te informeren over de zwangerschap, de bevalling en de periode daarna. Hiermee draagt deze taak bij aan preventie en aan signalering van eventuele risicogezinnen en sluit dus goed aan bij de ontwikkelingen rond het CJG.

Invulling vindt plaats door:

- cursussen gezond en fit rond de bevalling
- themabijeenkomsten
- borstvoedingscursussen

Daarnaast worden, op beperkte schaal, huisbezoeken geboden in die situaties waar sprake is van verhoogd risico. Van belang is een goed samenspel tussen kraamzorg, verloskundigen en Jeugdgezondheidszorg.

### ***Pilot Jeugdzorg***

Er hebben de afgelopen periode een aantal onderzoeken plaatsgevonden over het functioneren van de in 2005 gewijzigde Wet op de Jeugdzorg. Deze wet heeft onvoldoende effect gehad. Minister Rouvoet heeft aangekondigd dat begin 2010 ingrijpende wijzigingen in de Jeugdzorg worden getroffen. Vooruitlopend hierop heeft het ministerie van Jeugd en Gezin onze provincie gevraagd om een pilot uit te gaan voeren. Deze pilot zal zich richten op het versterken en verbeteren van de toegang door delen van de jeugdzorg via het CJG beschikbaar te hebben. Daarnaast zal meer samenhang in het aanbod worden gerealiseerd. Het draagvlak in Drenthe bij het bestuurlijk overleg jeugd en zorg voor de pilot is groot. Er wordt gewerkt aan een projectvoorstel. Begin 2010 wordt een besluit verwacht inzake de pilot.

#### **4.4.2 Doelstellingen binnen dit thema**

- Snelle, effectieve én afdoende hulp bieden aan kinderen, jongeren en hun ouders
- Terugdringen alcohol- en middelengebruik
- Bevorderen gezonde leefgewoonten

#### **4.4.3 Belangrijke beleidskaders binnen dit thema**

- Gezondheid komt niet vanzelf - augustus 2009
- 1+1=3: Projectplan Centrum Jeugd en Gezin Hoogeveen – april 2009

Probleemgerichte benadering:

Doorzettingsmacht

Sluitende aanpak CJG (Multi-probleem gezinnen)

Risicogerichte benadering:

Sluitende aanpak CJG

Jongerenwerk

Rebound

Zorgleidster

Gezinscoach

Opvoedondersteuning

Weerbaarheidstraining

Schoolmaatschappelijkwerk

Jeugdgezondheidszorg

Huisbezoeken

Stap-in-move

Pedagogisch advies

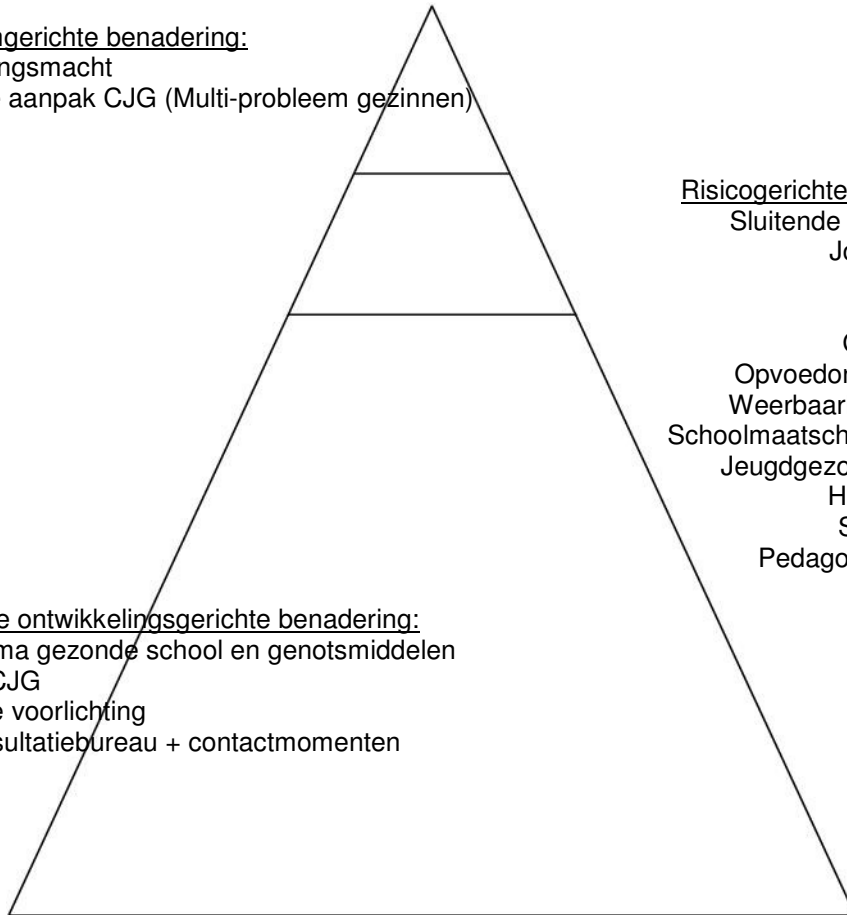
Algemene ontwikkelingsgerichte benadering:

Programma gezonde school en genotsmiddelen

Virtueel CJG

Prenatale voorlichting

JGZ consultatiebureau + contactmomenten



**Jeugd in kaart: Thema Gezond opgroeien**

## 4.5 In een veilige omgeving opgroeien

De jeugd moet kunnen opgroeien in een veilige omgeving. Bij dit thema gaat het aan de ene kant om het tegengaan van overlast en aan de andere kant om jeugdigen die zich niet veilig voelen. Bescherming van kinderen ligt in het verlengde van veilig opgroeien. Een kind verdient bescherming in situaties die bedreigend zijn of schadelijk zijn voor de ontwikkeling. Wanneer ouders op dit punt in gebreke blijven moet worden ingegrepen.

Onderwerpen die in dit onderdeel aan de orde komen:

- Aanpak overlast door jongeren
- Sociale veiligheid en weerbaarheid
- Aanpak huiselijk geweld
- RAAK: aanpak kindermishandeling
- Veiligheidshuis

### 4.5.1 Ontwikkelingen c.q. hoofdlijnen beleidsterreinen

#### ***Aanpak overlast door jongeren***

In Hoogeveen zijn vele verschillende jongerengroepen actief. Verreweg de meeste van deze groepen gaan op een goede manier met elkaar en met hun omgeving om. Ze ontmoeten elkaar thuis, in het café of ondernemen gezamenlijk activiteiten en veroorzaken geen of slechts incidenteel overlast. De jongerengroepen die op straat, op pleinen of in parken hangen, veroorzaken op verschillende manieren overlast. Soms is die overlast subjectief. Hierbij is het tolerantieniveau van de omwonenden van belang. Feit is, dat er relatief veel klachten binnenkomen over overlastgevende jeugd.

De gemeente heeft de verschillende groepen jongeren goed in beeld en volgens de shortlist van Beke gecategoriseerd naar mate van overlast:

A. Aanvaardbare groepen

Deze groepen zijn enigszins luidruchtig, maar (meestal) niet hinderlijk. Over het algemeen zijn ze goed aanspreekbaar, ook al halen ze soms kattenkwaad uit. Hiervan zijn 5 groepen in Hoogeveen.

B. Hinderlijke groepen

Deze groepen zijn luidruchtig aanwezig. Soms zijn er problemen met bewoners. Het gedrag ligt nog binnen de grenzen van beheersbaarheid, ook al is er de neiging tot verzet tegen gezag. Hiervan zijn 2 groepen in Hoogeveen.

C. Overlastgevende groepen

Deze groepen zijn nadrukkelijk aanwezig. Regelmatig is sprake van alcohol- en drugsgebruik. Het is vaak een kleine kern moeilijke jongeren met een grote groep meelopers. Regelmatig is er sprake van lichte vormen van criminaliteit. Ze koesteren anti-sociaal gedrag. De eigen sociale omgeving is niet in staat om corrigerend op te treden. De groep is moeilijk beheersbaar. Hiervan zijn 3 groepen in Hoogeveen.

D. Criminele groepen

Deze groepen kenmerken zich door een hoge mate van overlast. Groepsleden zijn in meerdere of mindere mate in aanraking (geweest) met justitie. Er is vaak sprake van zwaardere vormen van criminaliteit. Hiervan zijn geen groepen in Hoogeveen.

De gemiddelde omvang van de groepen varieert van 8 tot 30 personen.

De problemen dienen zich niet alleen op steeds jongere leeftijd aan, maar worden ook ernstiger. Uit gesprekken met de partners is duidelijk geworden dat het van belang is om zo vroeg mogelijk in te grijpen. Van belang is dat in dit stadium contact wordt gelegd en vertrouwen wordt opgebouwd. Voor de categorieën A en B speelt het reguliere jongerenwerk hierbij een belangrijke rol. Voor de overlastgevende groepen is de specifieke expertise van een randgroepjongerenwerker nodig. Bij een effectieve aanpak is vaak een combinatie van maatregelen nodig. Repressie alleen is niet voldoende. Daarna zijn ook maatregelen nodig om herhaling van de overlast te voorkomen. Deze maatregelen moeten zich richten op de verschillende leefgebieden om jongeren vanuit hun eigen kracht en belangstellingsfeer een positieve draai aan hun leven te geven.

Om adequaat te kunnen reageren is flexibiliteit nodig, zodat snel en op de juiste plekken kan worden ingegrepen. Daarnaast moeten oplossingen duurzaam zijn. Een éénmalige investering in het jongerenwerk in de Weide is adequaat gebleken, maar is niet voldoende om de problematiek duurzaam aan te pakken.

De veiligheidsketen, van proactie tot nazorg, is een instrument dat in kaart brengt op welke terreinen er oplossingsmogelijkheden zijn om te komen tot een goede aanpak van jongerenoverlast. Mogelijke maatregelen zijn:

- proactie: het structureel voorkomen van overlast, bijvoorbeeld door een optimaal aanbod aan activiteiten en door in contact te komen met de ouders.
- preventie: het voorkomen van directe oorzaken van overlast, bijvoorbeeld door een actief alcohol- en drugsbeleid (zie thema Gezond opgroeien).
- preparatie: voorbereiden op overlast door een effectieve inzet van toezicht of het aanwijzen van hangplekken.
- repressie: onderdrukken van de overlast, bijvoorbeeld het instellen van een gebiedsverbod of een samenscholingsverbod. Of het verbieden van bezit van drank in de openbare ruimte.
- nazorg: terugkeren naar een normale situatie, aanbod om herhaling van de overlast te voorkomen. Dit vraagt ook om terugkoppeling na een overlastmelding.

In de aanpak moet voldoende aandacht zijn voor de afstemming en ontwikkeling van maatregelen op alle aspecten van de veiligheidsketen. Op alle schakels moeten voldoende maatregelen beschikbaar zijn om de oorzaken van overlast op de korte én langere termijn weg te nemen. Om dit te realiseren is binnen de gemeente een goede afstemming nodig tussen de verschillende programma's.

### ***Sociale veiligheid en weerbaarheid***

Het gaat bij veiligheid niet alleen om fysieke veiligheid. Ook het veiligheidsgevoel is van belang. Het vergroten van de weerbaarheid bij jeugdigen levert een belangrijke bijdrage aan het vergroten van het veiligheidsgevoel. Het Schoolmaatschappelijk Werk heeft op wijkniveau een aanbod om groepsgericht de weerbaarheid te vergroten. Daarnaast biedt het onderwijs binnen het lesprogramma sociale vaardigheidstrainingen. Het onderwijs besteedt thematisch ook aandacht aan het thema pesten op school. De bibliotheek heeft een leskist beschikbaar op het thema (digitaal) pesten ter ondersteuning van de lessen op school. SWW zet binnen het regulier maatschappelijk werk in op de methodiek Alles Kids om het pestgedrag te doorbreken. Daarnaast organiseren de partners zelf activiteiten om de weerbaarheid te vergroten, bijvoorbeeld binnen het onderwijs. Ook De Smederijen hebben initiatieven op het gebied van sociale weerbaarheid.

### ***Aanpak huiselijk geweld***

Bij het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG) Drenthe van de GGD kunnen slachtoffers, daders, betrokkenen en professionals huiselijk geweld melden, informatie en advies krijgen over huiselijk geweld en worden doorverwezen naar hulpverlening en politie. Bij kindermishandeling wordt naar het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK), onderdeel van Bureau Jeugdzorg, doorverwezen. Het ASGH coördineert en volgt het hulpverleningstraject '1<sup>e</sup> hulp bij huiselijk geweld' conform het protocol. In de visienota Huiselijk Geweld Drenthe (januari 2009) worden 10 ambities geformuleerd om de gebreken in de hulpverleningsketen te verlichten en om een geschikt hulpaanbod te realiseren voor de Wet Tijdelijk Huisverbod. Kern is, dat gewerkt gaat worden vanuit een systeemaanpak waarbij het kind centraal staat en ASHG de ketenregie voert. Eind 2009 heeft het college ingestemd met het convenant Aanpak Huiselijk Geweld Drenthe als uitwerking van het visiedocument. Deze aanpak moet er in voorzien dat meer gezinnen waar sprake is van huiselijk geweld psychosociale hulp krijgen en dat bij meer gezinnen huiselijk geweld blijvend stopt.

### ***RAAK: Regionale aanpak kindermishandeling***

Jaarlijks zijn er ruim honderdduizend kinderen in Nederland slachtoffer van kindermishandeling. Het Programmaministerie heeft een actieplan 'Kinderen Veilig Thuis' opgesteld om dit probleem aan te pakken.

RAAK wordt in het hele land uitgevoerd. In de 35 centrumgemeenten is een regiocoördinator aangesteld. Deze stelt samen met alle betrokken partijen en met ondersteuning van het Nederlands Jeugdinstituut een compleet en concreet plan op.

RAAK heeft als doel:

- Het voorkomen van kindermishandeling
- Het tijdig signaleren en onderzoeken van vermoedens van kindermishandeling
- Het beperken van de schadelijke gevolgen van kindermishandeling

In Drenthe wordt, i.o.v. centrumgemeente Emmen, op dit moment gewerkt aan een uitwerkingsplan om deze doelen te realiseren. Van groot belang is dat dit plan in nauwe samenhang met de ontwikkeling voor het CJG en de aanpak Huiselijk Geweld wordt opgesteld. Bovendien vraagt een dergelijke aanpak een sluitend aanbod, specifiek gericht op de kinderen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld c.q. kindermishandeling.

### ***Veiligheidshuis***

Op 3 december 2009 is in Hoogeveen het veiligheidshuis geopend. In het veiligheidshuis werken verschillende partijen uit de justitiële en zorgsector samen. Nu gebeurt dit nog onder de regie van het OM. Op termijn komt het veiligheidshuis onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid te vallen.

Het Jongeren Opvang Team (JOT) moet onderdeel worden van het veiligheidshuis. Het JOT is een casuïstiekoverleg waar risicojongeren worden besproken. Hier ligt een belangrijke



relatie met het CJG waar gestreefd wordt naar een éénduidige effectieve en efficiënte zorginfrastructuur conform het principe één gezin, één plan.

#### 4.5.2 Doelstellingen binnen dit thema

- Vergroten veiligheidsgevoel
- Vergroten weerbaarheid bij jeugdigen
- Verminderen overlast door jongeren
- Afname aantal gevallen van kindermishandeling

#### 4.5.3 Belangrijke beleidskaders binnen dit thema

- Visie Veilig (2009)
- Drents Veiligheidsplan 2009
- Uitvoeringsplan Politie Zuidwest-Drenthe (2009)
- Visienota huiselijk geweld (januari 2009)
- Convenant aanpak huiselijk geweld (november 2009)
- VDG actieprogramma 'Schaadelijk alcoholgebruik jongeren 2009-2014

##### Probleemgerichte benadering:

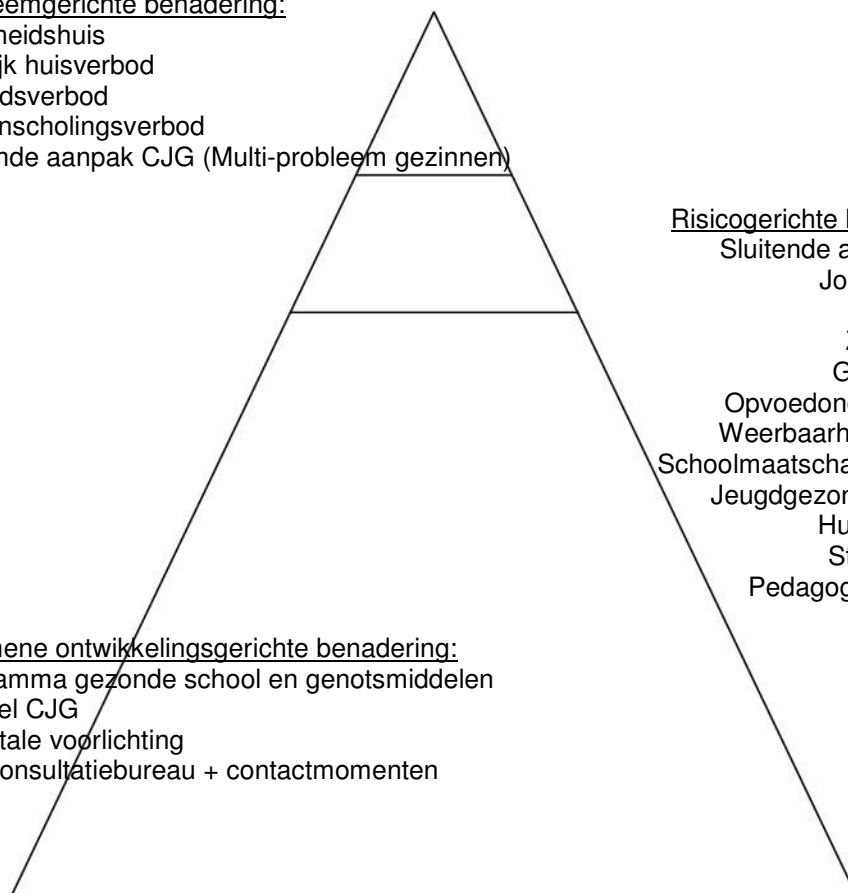
Veiligheidshuis  
Tijdelijk huisverbod  
Gebiedsverbod  
Samenscholingsverbod  
Sluitende aanpak CJG (Multi-probleem gezinnen)

##### Risicogerichte benadering:

Sluitende aanpak CJG  
Jongerenwerk  
Rebound  
Zorgleidster  
Gezinscoach  
Opvoedondersteuning  
Weerbaarheidstraining  
Schoolmaatschappelijkwerk  
Jeugdgezondheidszorg  
Huisbezoeken  
Stap-in-move  
Pedagogisch advies

##### Algemene ontwikkelingsgerichte benadering:

Programma gezonde school en genotsmiddelen  
Virtueel CJG  
Prenatale voorlichting  
JGZ consultatiebureau + contactmomenten



#### **Jeugd in kaart: Veilig Opgroeien**

## 5 Hoe nu verder?

### 5.1 Conclusies en aanbevelingen

Op basis van alle informatie die we hebben verzameld van collega's, maatschappelijke partners en documentstudie komen we tot de volgende conclusies en aanbevelingen.

#### **Sterke gemeentelijke regie nodig**

Uit voorgaande komt naar voren dat we op alle thema's al veel doen. Ook komt naar voren dat de inzet op het ene thema effecten heeft op een ander thema. Dat is van belang met het oog op komende bezuinigingen, om ongewenste effecten van de bezuinigingen te voorkomen dan wel te minimaliseren.

Om de effecten van het beleid te vergroten is het van primair belang om een sterke gemeentelijke regie te voeren.

#### **Versterken samenhang bij beleidsontwikkeling en uitvoering**

Duidelijk is dat de samenhang op een aantal onderdelen nog verder kan worden versterkt. De voorliggende nota levert een bijdrage om de samenhang te verbeteren. De nota geeft immers een helder overzicht van wat er speelt en wat we daaraan doen. Daardoor wordt inzichtelijk waar samenhang nodig is.

De verwachting is dat ook de samenhang zal verbeteren door de bundeling van beleidstaken binnen de te vormen 'bollenstructuur' met een afdeling beleid, strategie en projecten.

Door binnen de gemeente beleid beter af te stemmen, weten we ook beter wat we van onze maatschappelijke partners nodig hebben in de uitvoering van het beleid. Daardoor kunnen we de opdrachten aan onze partners scherper formuleren.

Dit mes snijdt aan twee kanten. Een heldere opdrachtformulering over wat we nodig hebben, nodigt organisaties uit na te denken over hoe zij daar aan kunnen voldoen.

Opdrachtgeverschap vanuit de gemeente dient ook éénduidig te zijn.

#### **Duurzame oplossingen**

Maatregelen moeten duurzaam zijn. Een projectmatige investering zoals bijvoorbeeld bij het jongerenwerk in De Weide om de overlast te verminderen is adequaat; het is echter niet voldoende om de problemen duurzaam op te pakken. Dat vraagt continuïteit en flexibiliteit.

Daarna zijn ook maatregelen nodig zodat jongeren vanuit hun eigen kracht en belangstellingssfeer een positieve draai aan hun leven kunnen geven. Dit vraagt balans tussen probleemgerichte, risicogerichte en ontwikkelingsgerichte benadering.

#### **Fysieke voorzieningen**

Groepen jongeren hangen rond op straat en kunnen verder nergens heen om elkaar te ontmoeten. Voor omwonenden en passanten wordt dat vaak als vervelend of zelfs als bedreigend ervaren. Er zouden ook openbare plekken moeten zijn voor jongeren om elkaar te ontmoeten. De praktijk is dat het realiseren van fysieke voorzieningen vaak een zaak is van een lange adem. Het realiseren van ideeën c.q. behoeften van jongeren duurt voor hen vaak te lang.

#### **Met ouders/jongeren**

Bij PlanH wordt de mening van jongeren gevraagd. Ze worden actief betrokken bij projecten die de gemeente ontwikkelt. Het gaat voornamelijk om projecten waarbij de openbare ruimte veranderd wordt.

Problemen bij kinderen/jongeren hebben regelmatig hun oorsprong door problemen van de ouders. Om problemen daadwerkelijk op te lossen zijn de behoefte en de mogelijkheden van de ouders/jongere het uitgangspunt. De problemen kunnen tal van domeinen beslaan. Dat vraagt een sluitende aanpak die op dit moment, als onderdeel van het Hogeveense Centrum Jeugd en Gezin, wordt ontwikkeld. Wil je dat ouders en of jongeren daadwerkelijk hun verantwoordelijkheid nemen dan vraagt dat dat zij ook vanaf het begin betrokken worden bij het overleg over de aanpak van de problemen. Dat biedt de beste garantie dat de aanpak aansluit bij hun behoefte en hun mogelijkheden. Het CJG voorziet in de nieuwe aanpak in dit overleg met de ouders/jongeren.

### **Versterken preventie door vroegsignalering**

Door vroeg in te grijpen wordt voorkomen dat de problemen onnodig groter worden. De schade in de ontwikkeling van jeugdigen wordt zoveel mogelijk beperkt als vroeg wordt ingegrepen.

Bovendien geven verschillende maatschappelijke partners aan dat in een vroeg stadium er nog veel beïnvloedingsmogelijkheden zijn. Ook ouders zijn dan makkelijker te betrekken. Bij de ontwikkeling van het Hoogeveense Centrum Jeugd en Gezin is veel aandacht voor vroegsignalering. En daar stopt het niet. Na signaleren is het van belang om adequaat te handelen. Van signaal tot actie: een belangrijke kernactiviteit van het CJG.

### **Inzetten op talentontwikkeling**

Er is bij de maatschappelijke partners veel waardering voor de gemeentelijke inzet op talentontwikkeling. Dat geeft een positieve insteek, terwijl nu vaak over jeugdigen/jongeren wordt gesproken in relatie tot allerlei problemen en overlast.

### **Alle kinderen klaar voor school**

Taalontwikkeling en sociaal-cognitieve ontwikkeling zijn belangrijke fundamenten om je talenten te kunnen ontwikkelen. Een aanzienlijk percentage kinderen start de basisschool al met achterstand. Deze achterstand moet zoveel mogelijk worden teruggedrongen. Deze achterstand werkt immers hun hele leven door en is een belangrijke risicofactor voor werkloosheid en ongezond(er) leven.

## **5.2 Vervolgactiviteiten**

### **Visienota=kaderdocument**

Voorliggend visiedocument kan worden gezien als:

- Kadernota / paraplu ten behoeve van uitwerkingsnota's
- Kader waar eventuele initiatieven en activiteiten aan getoetst worden.

De nota wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de Raad.

### **Versterken gemeentelijke regie**

Het CJG werkt aan een sluitende aanpak conform het principe één gezin, één plan. Daarnaast wordt een Veiligheidshuis ontwikkeld. Ook bestaat een netwerk Openbare geestelijke gezondheidszorg in Hoogeveen. Het is van belang om deze netwerken met elkaar te verbinden teneinde er zorg voor te dragen dat geen kind tussen wal en schip komt.

**Advies:** geef de afdeling Beleid, strategie en projecten de opdracht om zorg te dragen voor een éénduidige coördinatie t.b.v. multiprobleem gezinnen.

### **Versterken samenhang**

De 'bollenstructuur' moet de afstemming en samenhang bij beleidsontwikkelingen bevorderen. Om vervolgens deze slag naar de uitvoering te maken is het nodig dat we de opdrachten aan onze partners scherper en éénduidig formuleren. Éénduidig betekent ook dat binnen de gemeente wordt afgestemd inzake een opdracht (subsidiebeschikking) aan een een organisatie.

**Advies:** geef de afdeling Beleid, strategie en projecten de opdracht om transparant en éénduidig opdrachtgeverschap richting onze maatschappelijke partners te realiseren.

### **Werkgroep ruimtelijke aspecten**

Het realiseren van fysieke voorzieningen duurt vaak lang door allerlei regelgeving. Jongeren haken daardoor vaak af.

**Advies:** instellen van een werkgroep met de opdracht te onderzoeken wat binnen de marge van de regelgeving mogelijk is zodat in een aantal gevallen fysieke voorzieningen sneller gerealiseerd kunnen worden.

### **Alle kinderen klaar voor school**

Achterstand op de basisschool moet zoveel mogelijk worden voorkomen, dan wel geminimaliseerd. Dat vraagt een sluitende aanpak met o.a. de volgende elementen:

- versterken kwaliteit voorschoolse voorzieningen

- vergroten bereik voorschoolse voorzieningen
- gerichte inzet op Voor- en Vroegschoolse Educatie (taal)
- zorgvuldige overdracht en aansluiting tussen de voorschoolse voorzieningen en de basisschool zodat een doorgaande ontwikkelingslijn ontstaat.

**Advies:** deze elementen meer in samenhang oppakken, waarbij sterk ingezet wordt op de kwaliteit en effectiviteit van de aanpak. De focus ligt op taal.

### **Jongeren in buurthuizen**

Uit onderzoek is gebleken dat jongeren in Hoogeveen de behoefte hebben aan een plek waar ze elkaar kunnen ontmoeten. Conform bestaand beleid dienen alle buurtbewoners welkom te zijn in de buurtaccommodaties. Nu is dat niet het geval. Jongeren zijn niet overal welkom.

**Advies:** geef de afdeling Beleid, strategie en projecten de opdracht om actief te bevorderen dat jongeren welkom zijn in de buurthuizen. Hiervoor is een analyse nodig om te kunnen beoordelen waarom het in de ene buurt wel kan en in de andere niet. Eventuele belemmeringen dienen vervolgens te worden weggenomen.

### **Inzet jongerenwerk**

De opdracht aan SWW voor wat betreft het jongerenwerk is toe aan herijking. Het is de taak van de gemeente om een eenduidige opdracht te verstrekken. Er zal eerst een discussie gevoerd moeten worden met verschillende interne en externe partners over wat er beoogd wordt met het jongerenwerk. De gemeente moet antwoord geven op de vraag 'wat' we van het jongerenwerk willen. Het is aan het SWW om een voorstel te doen 'hoe' ze dit realiseren. Dit proces moet uiteindelijk leiden tot een heldere en éénduidige opdrachtformulering.

**Advies:** geef de afdeling Beleid, strategie en projecten de opdracht om te komen tot een heldere opdrachtverstrekking aan het jongerenwerk.

## Hoogeveense jeugd: huidige stand van zaken

Bevindingen uit gesprekken met:

- ambtenaren uit verschillende gemeentelijke afdelingen
- maatschappelijke partners (zie onder)

### Algemeen

Er is in zijn algemeenheid meer aandacht voor jeugd. Veel aandacht is gericht op overlast en zorg. Met 80-85% van de jeugdigen gaat het echter goed.

### Ouderbetrokkenheid

Ouders zijn en blijven verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind. Het lijkt er echter op dat naarmate de problemen groter worden, de betrokkenheid afneemt.

### Onderwijs

Vanuit het onderwijs (VO en PO) is er meer contact met zorginstellingen. Ook wordt een toename van multiprobleemgezinnen geconstateerd. Het onderwijs investeert veel tijd hieraan terwijl alle aandacht gericht zou moeten zijn op de kerntaak onderwijs. Met de inzet van het SMW wordt dit makkelijker. Er is bij het onderwijs behoefte aan deskundigheidsbevordering op het gebied van signaleren en vervolgens passend acteren.

### Gezondheid

De jeugd wordt steeds dikker. Oorzaken: slechte voeding en weinig bewegen. De Jeugd begint vroeg alcohol te drinken en drinkt veel alcohol. Dit leidt tot hersenbeschadiging (met als gevolg o.a. slechtere leerprestaties), overlast en verslavingsproblematiek. Ook is sprake van veel psychosociale problematiek onder de jeugd.

### Veiligheid

De politie constateert dat jongeren op steeds jongere leeftijd (11, 12 jaar) in de problemen raken. Bovendien neemt de ernst van deze problematiek toe. Er is het nodige aanbod; het ontbreekt echter aan samenhang. De politie mist de beschikbaarheid van een randgroepjongerenwerker. SWW geeft aan dat het jongerenwerk nu een te algemene opdracht heeft. De inzet kan wellicht optimaler door te specificeren.

### Vrijetijd

Een aantal organisaties geven aan dat er te weinig activiteiten zijn voor jongeren. Ook is er te weinig diversiteit. De activiteiten die er zijn, zijn onvoldoende bekend. Het ontbreekt aan een laagdrempelige stedelijke locatie.

### Werk

De stijgende werkloosheid vormt een groot risico voor schoolverlaters en jongeren met een laag niveau.

### Effecten van beleid

De betrokkenheid van de maatschappelijke partners is groot. Er is het nodige beleid ontwikkeld. Er is echter weinig zicht op wat nu écht werkt.

### Basisvoorzieningen

De professionaliteit/kwaliteit van de basisvoorzieningen kan worden verbeterd.

### Internet

De invloed van internet neemt toe. De jeugd heeft een groot hyves-netwerk. Informatie is makkelijk toegankelijk.

## Samenwerking

De verschillende partners geven aan dat de samenwerking goed is maar kan nog worden versterkt. Er is de afgelopen jaren een duidelijke verbetering in de samenwerking gerealiseerd. Niet in alle gevallen leidt dit echter tot een integrale aanpak terwijl dit juist wel noodzakelijk is.

Ook wordt aangegeven dat de samenwerking belemmerd wordt door marktwerking. Hierdoor ontstaan domeindiscussies.

Ook de samenwerking binnen de gemeente kan worden verbeterd. Er wordt onvoldoende gedeeld.

## Gesprekspartners (extern)

Met onderstaande partners hebben gesprekken plaatsgevonden om input te genereren voor het Integraal Jeugdbeleid.

SWW	A. Jonker
BOS	D. van Uffelen
Bibliotheek Hoogeveen	P. Speelman en D. Zwiers
Politie	R. Kamstra e.a.
RSG Wolfsbos	D. Koster
R. v. Echtencollege	A. Weishaupt
BOPO	J. Slagter en directeur basisschool
Alfa College	C. de Graaff
Drenthe College	E. Bouwknecht
VPCO	A.J. van Klaveren en directeur basisschool
BSO	T. Hooijer
Scala	D. Zeldenrust

In het kader van de ontwikkeling van het Centrum Jeugd en Gezin in Hoogeveen zijn begin 2009 gesprekken geweest met verschillende partners op het gebied van zorg. Deze organisaties zijn niet opnieuw benaderd. Hun input is verwerkt waar dit van toepassing was.

## Hoogeveense jeugd: cijfers

### Algemene cijfers over jeugd

Het aantal kinderen en jongeren in de leeftijd van 0-23 jaar is behoorlijk constant. In onderstaande tabel is dat zichtbaar. De categorie 5-12 jaar en 18-23 jaar bevat meer jaren dan de andere twee categoriën, daarom lijkt het aantal kinderen/jongeren daar hoger te liggen.

Tabel 1. Aantal kinderen en jongeren

Leeftijdscategorie	Aantal
0-4	3297
5-12	5503
13-17	3250
18-23	3750

Bron: GBA, teldatum 1-1-2010

### Verdeling over de gebieden

De leeftijdsopbouw van de jeugd in Hoogeveen per wijk en dorp blijft grotendeels gelijk. In een aantal wijken/dorpen is hierin een afwijking te zien. In Trassel, Schoonvelde en Noordscheschut is een lichte afname van jonge kinderen. Krakeel en Zuid hebben daarentegen een lichte toename van het aantal jonge kinderen

Het meest opmerkelijke is dat het aantal kinderen tot 9 jaar in Erflanden erg hoog is t.o.v. de oudere jeugd in Erflanden. Over een aantal jaren kunnen we verwachten dat er veel tieners in Erflanden wonen en zal er behoefte zijn aan bepaalde voorzieningen.

### Onderwijs

#### **Onderwijsniveau**

In tabel 2 is zichtbaar dat Drenthe meer lager opgeleiden heeft dan het gemiddelde in Nederland en Hoogeveen heeft een nog lager niveau dan Drenthe.

Tabel 2. Opleidingsniveau in Hoogeveen, Drenthe en Nederland in 2008

Beroepsbevolking; regio						
Mannen en vrouwen						
Bevolking (15 tot 65 jaar)		absoluut				
Onderwijsniveau		Laag	Middel	Hoog	Onbekend	Totaal
Regio's	Perioden	x 1 000	x 1 000	x 1 000	x 1 000	
Nederland	2008	3518	4488	2897	67	10970
Hoogeveen	2008	14	16	5	0	35
Drenthe (PV)	2008	107	142	64	2	315
Onderwijsniveau		relatief				
Regio's	Perioden	Laag	Middel	Hoog	Onbekend	Totaal
Nederland	2008	32,1%	40,9%	26,4%	0,6%	100,0%
Hoogeveen	2008	40,0%	45,7%	14,3%	0,0%	100,0%
Drenthe (PV)	2008	34,0%	45,1%	20,3%	0,6%	100,0%

### Voortijdig schoolverlaters

De Lissabondoelstelling voor het verlagen van het aantal VSV'ers is: in 2011 is het aantal geregistreerde voortijdig schoolverlaters bij het RMC gedaald met 50% ten opzichte van 2006.

Ondanks deze doelstelling is het aantal VSV'ers in schooljaar 2008/2009 aanzienlijk gestegen tov het schooljaar daarvoor.

Tabel 3. Totaal aantal nieuwe VSV'ers

<b>Aantal VSV-ers</b>					
	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009
Hoogeveen	180	282	323	273	392

Bron: Effectrapportage RMC 2009

In tabel 3 is te zien dat het aantal nieuwe VSV-ers is toegenomen ten opzichte van het vorige schooljaar. Een aantal factoren is voor deze stijging verantwoordelijk:

- Per 1 januari 2009 is het regionale bureau Recht Op Leren (ROL) ontstaan. LP en RMC werden in de regio en daarbuiten daardoor beter herkend, gevonden en bereikt;
- De groep jongeren die werken en leren wil combineren is groter geworden. De recessie heeft invloed op deze groep;
- De aansluiting van het onderwijs en van bureau ROL op de verzuimportal van het IBG en van het bureau op de gegevenslevering via het IBG heeft voor een stijging van 52 meldingen gezorgd.
- De interne controle op de gesloten dossiers van het RMC en de op orde gebrachte administratie van de vier afzonderlijke woongemeenten zorgden voor een spectaculaire nieuwe reeks van meldingen, 161 meer dan het schooljaar ervoor. Dit betrof bijvoorbeeld jongeren die uitgestroomd waren naar werk maar bij controle thuis zaten omdat ontslag aangezegd was;

### VSV'ers steeds jonger

Een opvallende ontwikkeling van het voortijdig schoolverlaten is dat deze jongeren steeds jongeren uitvallen. Begon dat een aantal jaren geleden rond het 17<sup>de</sup> jaar, nu vallen jongeren steeds meer jongeren op hun 16<sup>de</sup> jaar al uit.

Tabel 4. VSV'ers naar leeftijd

<b>VSV'ers naar leeftijd</b>		
	07-08	08-09
>15		
15	3	7
16	8	20
17	29	85
18	70	95
19	51	163
20	43	52
21	41	51
22	28	19
<b>Totaal</b>	<b>273</b>	<b>392</b>

Bron: Effectrapportage RMC 2009

### Werkgelegenheid

Tabel 5 geeft de aantallen geregistreerde werkzoekenden tot 27 jaar aan en hun hoogstgenoten opleiding. In vergelijking met onderstaande andere Drentse gemeenten heeft Hoogeveen relatief een hoog aantal jonge werkzoekenden.

Tabel 5. Werkzoekenden < 27 jaar in Hoogeveen december 2009

	basisschool	vmbo	mbo/havo/vwo	hbo/bachelor	Totaal
Hoogeveen	70	161	182	13	426
Assen	81	157	157	18	413
Meppel	15	38	52	--	110



Emmen	119	285	300	34	739
-------	-----	-----	-----	----	-----

### Besteedbaar inkomen

Tabel 6 geeft het gemiddeld besteedbaar inkomen weer van Hoogeveen en Nederland. Opvallend is dat Hoogeveen op alle gebieden lager scoort dan het landelijk gemiddelde. Het is een logisch gevolg op het opleidingsniveau zoals weergegeven in tabel 2.

Tabel 6. Gemiddeld besteedbaar huishoudensinkomen x € 1.000,- in 2007

	totaal	eenpersoons- huishouden	paar zonder kinderen	paar met kinderen	eenouder- gezin	overig huishouden
Nederland	33,6	19,7	36,6	46,5	26,7	44,9
Hoogeveen	30,5	18,3	32,4	40,5	24,4	41,6

### Vrijtijdsvoorzieningen

Er is onderzocht wat jongeren vinden van de vrijetijdsvoorzieningen in Hoogeveen. Een aantal voorzieningen scoort heel hoog, zoals De Tamboer, de sportvoorzieningen en de centrale bibliotheek. Hoogeveen als koopcentrum, als gezellige binnenstad en als plaats om in te wonen scoort matig tot goed. Ook de uitgaansmogelijkheden, evenementen en Het Podium waarderen jongeren matig tot goed.

### Gezondheid

In december 2009 is het Drentse GGD jongerenonderzoek verschenen. Het gaat over de gezondheid van Drentse jongeren tussen de 12 en 18 jaar over het jaar 2008. Informatie op gemeentelijk niveau wordt er niet in vermeld. Er worden vier opvallende ontwikkelingen genoemd:

1. 85% drinkt vooral in het weekend. Op zo'n dag drinkt een kwart van hen 7 glazen of meer en vindt dat heel normaal.
2. 22% heeft al eens seks gehad. Daarvan vrijt meer dan de helft onveilig.
3. Bijna 9% heeft een seksuele ervaring met iemand gehad zonder dat ze dat zelf wilden.
4. 15% is in de drie maanden voorafgaand aan het onderzoek gepest.

### Veiligheid

#### Overlast door jongeren

De Beke's shortlist is als instrument gebruikt om inzicht te krijgen welke type groepen jongeren er in Hoogeveen zijn die voor overlast zorgen. Er zijn 10 groepen die in verschillende mate voor overlast zorgen. Categorie D, criminele groepen, zijn er niet in Hoogeveen.

Tabel 7. Overlast groepen jeugd

Groep	Omvang van de groep	leeftijd	Indeling volgens Beke <sup>2</sup>
1	10	12 – 14 jaar	Categorie A: aanvaardbaar
2	15	14 – 17 jaar	Categorie A: aanvaardbaar
3	8	15 – 16 jaar	Categorie A: aanvaardbaar
4	10	14 – 17 jaar	Categorie A: aanvaardbaar
5	10	14 – 16 jaar	Categorie A: aanvaardbaar
6	15	13 – 16 jaar	Categorie B: hinderlijk
7	8	17 – 18 jaar	Categorie B: hinderlijk

<sup>2</sup> Jeugdgroepen in beeld, stappenplan en randvoorwaarden voor de shortlistmethodiek door Advies en Onderzoeksgroep Beke e.a., 2004

8	30	14 – 19 jaar	Categorie C: overlastgevend
9	20	15 – 17 jaar	Categorie C: overlastgevend
10	8	18+	Categorie C: overlastgevend

Bron: Afdeling Veiligheid

*Hoogeveen als veilige stad*

Een kwart van de jongeren vindt Hoogeveen een veilige stad en 43% gaf aan 'gaat wel'. Maar liefst 18% vindt het slecht gesteld met de veiligheid in Hoogeveen.